

Rapport 2012:7

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2
samt arkeologisk förundersökning

Gravar, kokgropar och torp

RAÅ 228:1-2 m fl
Mjölby 40:5, Sågverket 2>1
Mjölby stad och kommun
Östergötlands län

Erika Räf

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

Gravar, kokgropar och torp

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Antikvarisk bakgrund	4
Fornlämningsbilden inom områdena	4
De arkeologiska utredningarna och förundersökningarna 2011	6
Referenser	19
Tekniska uppgifter.	20
 Bilaga 1. Schakt- och anläggningsbeskrivning.	21
Bilaga 2. Fyndlista.	33
Bilaga 4. ¹⁴ C-dateringar.	34
Bilaga 3. Konserveringsrapport.	36

Omslagsbild: Vy över tallmon på område A, söder om gravfältet RAÄ 228. Den arkeologiska förundersökningen invid gravfältet visade att det finns ytterligare gravar inom området. Mot söder. Foto Erika Räf, Östergötlands museum.

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM
AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandsmuseum.se • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

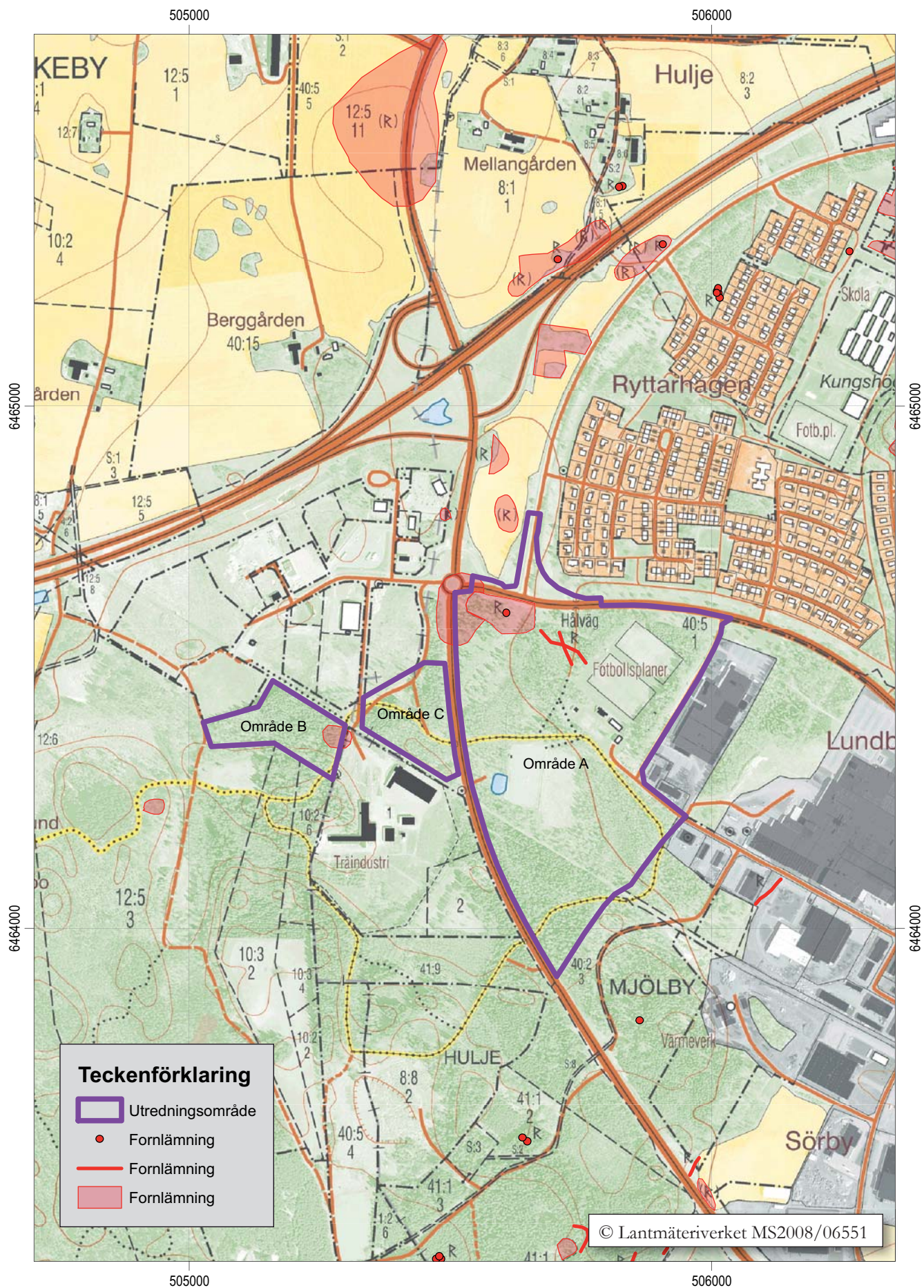
Östergötlands museum har under 2011 utfört två arkeologiska utredningar etapp 1 och 2 samt tre arkeologiska förundersökningar inom fastigheterna Mjölby 40:5 och Sågverket 2>1, i samband med detaljplanearbete för Mjölby stad och kommun. Bland annat berördes ett redan delvis undersökt gravfält, RAÄ 228:1. Sammanfattningsvis visar de arkeologiska insatserna att gravfältet har en större utbredning, både åt söder och väster, än vad som tidigare har antagits.

Gravfältet har förut daterats till sen förromersk – tidig romersk järnålder. En ¹⁴C-datering från brända ben som nu har utförts, tillsammans med fyndet av ett fibulafragment från folkvandringstid, visar att gravfältet troligen har använts i flera hundra år, från århundradet före Kr fram till och med 500-talet e Kr.

I det östra partiet av gravfältet har bl a stolphål och härदार påträffats. Även två kokgropar framkom öster om gravfältet. De senare är daterade till romersk järnålder – folkvandringstid. Även lämningarna efter ett torp från slutet av 1700-talet har förundersökts.

Erika Räf
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 64F 6a, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Östergötlands museum har under 2011 utfört två arkeologiska utredningar etapp 1 och 2 samt tre arkeologiska förundersökningar på tre näraliggande ytor (Område A – C), inom fastigheterna Mjölby 40:5 och Sägverket 2>1, i samband med detaljplanearbete för Mjölby stad och kommun.

De arkeologiska utredningarna och förundersökningarna utfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland. Uppdragsgivare var Mjölby kommun, som även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för utredningarnas etapp 1 var antikvarie Kjell Svarvar. Undertecknad svarade för utredningarnas etapp 2 och en av förundersökningarna, som utfördes under sommaren 2011. Antikvarie Mats Magnusson var projektledare för ytterligare två mindre förundersökningar senare samma år. I fältarbetet deltog även antikvarie Fredrik Samuelsson. Undertecknad har utformat den sammanfattande rapporten.

Antikvarisk bakgrund

De arkeologiska insatserna föranleddes av kommunens detaljplanearbete för områdena intill Lundby industriområde. Exploateringen avser utbyggnad av gator, ledningar och kvartersmark för industri och handel.

Redan tidigt i planeringen delades de arkeologiska undersökningsplanerna upp i två, varvid den ena planen gällde utredning etapp 1 och 2 samt en förundersökning för område A (1st dnr 431-390-11, ÖM dnr 77/11), den andra gällde utredning etapp 1 och 2 för område B och C (1st dnr 431-427-11, ÖM dnr 75/11). Förundersökningen inom område A utfördes omedelbart intill gravfältet RAÄ 228:1, Mjölby sn (f d RAÄ 37, Högby sn) (se figur 3).

Utredningarna och förundersökningen utfördes under sommaren 2011. Dessa resulterade i att ytterligare två mindre, kompletterande förundersökningar inom områdena A och C genomfördes i oktober samma år. De sammanlagda resultaten redovisas i denna rapport.

Område A

Område A omfattar en yta av 265 000 m², beläget mellan väg 32 i väster och Lundby industriområde (BT industri) i öster. I norr begränsas området av bostadsområdet Ryttharagen. Ytan är till största delen bevuxet med skog. Utredningsområdets sydvästra del genomkorsas av den numera nedlagda järnvägen mellan Mjölby och Hästholmen. I den nordöstra delen är en idrottsplats belägen.

Område B och C

Områdena B och C är belägna på sydvästra respektive nordöstra sidan om den numera nedlagda järnvägen mellan Mjölby och Hästholmen. Det sydvästra området (Område B) gränsar i sydöst mot ett sågverk och omfattar en yta av 23 000 m² eller 2,3 hektar. Det nordöstra

området (Område C) angränsas i öster mot väg 32 och är cirka 25 000 m² eller 2,5 hektar stort. Utredningsområdena är till största delen bevuxna med skog.

Fornlämningsbilden inom områdena

Detaljplanearbetet är förlagt till en del av Mjölby som har hög exploateringstakt. Det innebär att ett flertal arkeologiska insatser har utförts här, från 1990-talet och framåt, i form av utredningar etapp 1 och 2, förundersökningar samt slutundersökningar. Området som helhet är rikt på fornlämningar, bestående av gravfält, boplatser och ett fossilt odlingslandskap med stensträngar och en hålväg. Vissa av fornlämningarna har varit kända sedan tidigare medan andra, främst boplatser, har framkommit vid de olika arkeologiska åtgärderna.

Lämningar och arkeologiska

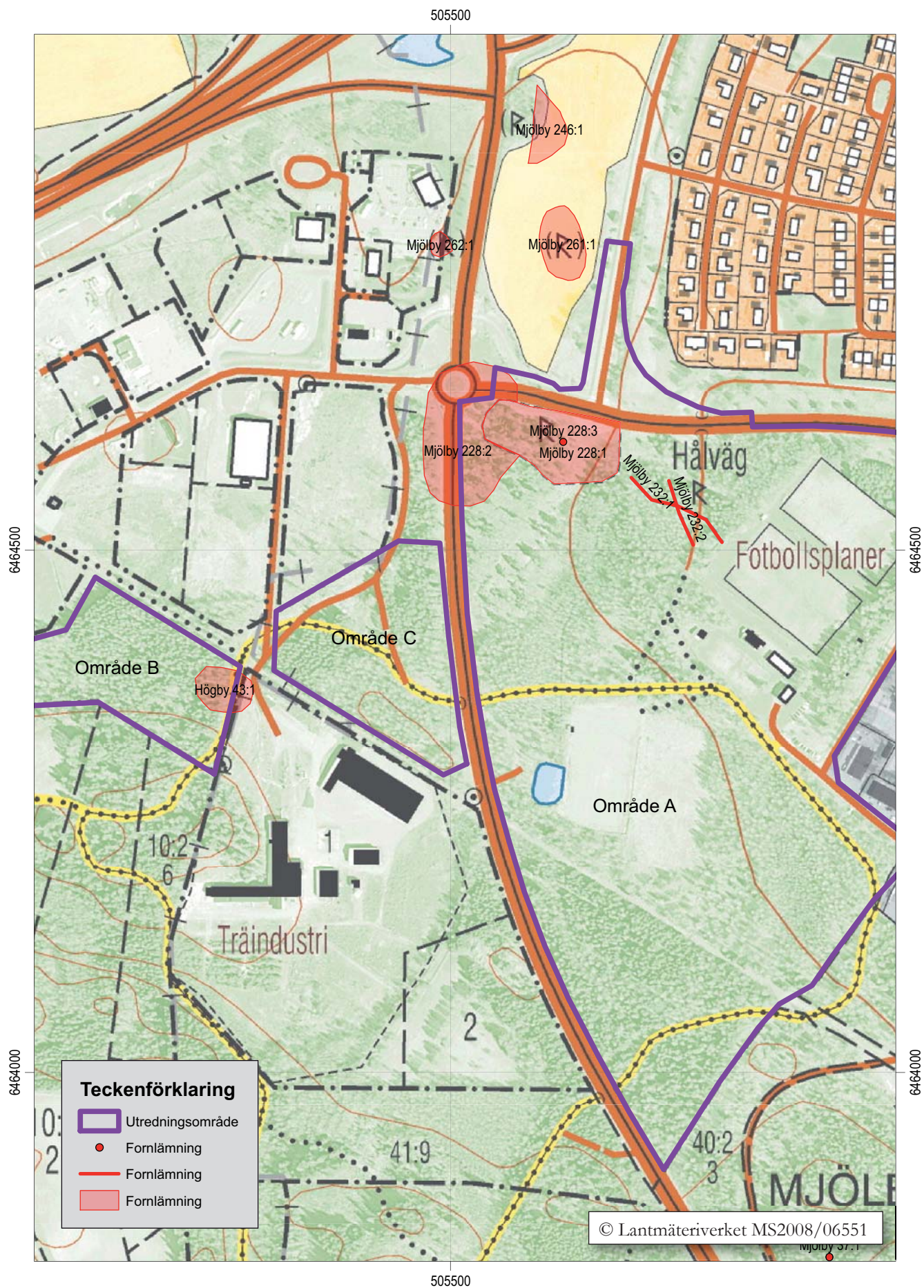
undersökningar inom område A

Gravfältet RAÄ 228:1, Mjölby sn (f d RAÄ 37, Högby sn) var känt redan innan exploateringen tog fart i området. Vid fornminnesinventeringen på 1980-talet framkom två kvadratiske stensättningar, en rest sten och en stensamling som samtliga ligger i område A:s nordvästra del.

Intill det som idag utnyttjas som en idrottsplats, i den nordöstra delen av område A, finns en stensträng och en hålväg som korsar varandra (RAÄ 232:1 och RAÄ 232:2, f d RAÄ 42, Högby sn). Stensträngen är 110 m lång och den korsande hålvägen har en längd på 65 m. Där de båda lämningarna korsas, har stensträngen plockats bort, vilket tyder på den är äldre än hålvägen.

Riksantikvarieämbetet utförde hösten 1991 en arkeologisk utredning etapp 2 inför en omdragning av väg 32 (Elfstrand & Skjöldebrand 1992). Vid det nu aktuella området drog man vid utredningen sökschakt för väg 32 i en planerad vägkorridor i förlängningen av Ryttharagsleden. Utredningen berörde med andra ord område A:s norra del, intill gravfältet RAÄ 228:1. Sökschaktningarna resulterade i att man fann ytterligare anläggningar i form av en stenanhopning som tolkades som ett röjningsröse. Vidare påträffades gravar i form av en gles stencirkel och en stenpackning samt tre på högkant stående stenar; troliga gravmarkeringar i form av resta stenar (ibid). De framkomna anläggningarna antogs vara en del av gravfältet RAÄ 228:1 och fornlämningen fick därmed sin hittillsvarande utbredning i FMIS.

Under våren 1992 utförde Östergötlands länsmuseum en förundersökning, med Riksantikvarieämbetet som huvudman, av anläggningarna man funnit vid utredningen året innan (Hörfors 1993). Denna gång var det inte väg 32 som var exploateringssyftet, eftersom korridoren för 32:an flyttats till en ny sträcka väster om gravfältet. Den aktuella undersökningen gällde istället marken för en tillfällig väg, som skulle användas medan man byggde den intilliggande rondellen till nya vägen. Vid förun-

Figur 3. Utsnitt ur digitala Fastighetskartan (64A 6a) med utredningsområdena A, B och C samt fornlämningar markerade. Skala 1: 5000

dersökningen framkom sex anläggningar, i form av en ofylld, oregelbunden, närmast kvadratisk stensättning, en svårt skadad, rund, ofylld stensättning, en möjlig stenrad samt tre stolphål.

Över hela undersökningsytan fanns ett tunt, något svårdefinierat fyndförande kulturlager. I kanten av undersökningsområdet framkom även en rund stensättning med mittblock som dock inte kom att beröras av exploateringen. Anläggningen kvarligger av den anledningen än idag (ibid).

Även en skålgropssten påträffades vid förundersökningen. Skålgropsstenen är inritad på en gravfältskarta över RAÄ 37 (RAÄ 228), upprättad 1992 (Hörfors 1993: Bilagor.) Det framgår inte från gravfältskartan huruvida det finns en eller flera skålgropar på stenen. Skålgropsstenen har fått nummer RAÄ 228:3, Mjölby socken i FMIS.

Omedelbart efter förundersökningen utfördes slutundersökningen av de framkomna anläggningarna, varvid de två ofyllda stensättningarna undersöktes. Båda innehöll flera koncentrationer med brända ben, dels på ytan, dels i en brandgrop. Fynden utgjordes av keramik, bearbetat horn och bältesdetaljer. Dessutom påträffades ett kvartsmaterial bestående av avslag, kärnor och spån i kulturlagret. Gravarna daterades, huvudsakligen med hjälp av bältesdetaljerna, till slutet av förromersk järnålder/början av romersk järnålder (ibid).

Under samma vår, 1992, fortsatte exploateringsarbetet med den nya vägkorridoren väster om gravfältet (RAÄ 228:1). På gravfältets västra sida gjordes en förundersökning varvid inga gravar påträffades. Sökschaktningen visade istället att området utgörs av röjnings- eller odlingsrösen samt två rester av stensträngar (RAÄ 228:2). Rösena påträffades både inom och på ömse sidor om den nya vägkorridoren. Rösena tolkades vid undersökningstillfället som samtida med stensträngarna och daterades till äldre järnålder. Några rösen, belägna väster om Sägverkssvägen, bedömdes dock vara av yngre datum (Helander & Zetterlund 1993).

En av stensträngarna, som påträffades vid ovan nämnda förundersökning ligger inom det nu aktuella Område A. Stensträngen beskrivs i rapporten väldigt kortfattat som en samling av större stenblock, vilka utgjort en stensträng och att den är delvis skadad. Strängen löper utmed en äldre körväg som går mellan de två firsidiga stensättningarna i gravfältet (ibid).

Lämningar inom område B och C

Inom det nu aktuella utredningsområdet B finns en yta med röjningsrösen och sprängsten (RAÄ 43, Högby sn), vilken i fornminnesregistret är registrerad som en övrig kulturhistorisk lämning. Enligt fornminnesregistret utgörs lämningen av ett 60x10-50 m stort område, bestående

av fyra rösen av odlings- och sprängsten. Rösena är ca 15x5-6 m och 1,5 m höga förutom ett röse som är 7 m i diameter och 0,7 m högt. Inom utredningsområde C finns inga tidigare kända fornlämningar

De arkeologiska utredningarna och förundersökningarna 2011

Syfte och frågeställningar

De arkeologiska utredningarna etapp 1 och 2 samt de arkeologiska förundersökningarna skall dels utgöra grunden för länsstyrelsens bedömning av kunskapspotentialen och för länsstyrelsens kommande beslut, dels ge underlag för Mjölby kommuns vidare planering.

Syftet med de arkeologiska utredningarna är att ge en bild av de kända forn- och kulturlämningarnas karaktär och belägenhet samt påvisa eventuella, sedan tidigare ej kända, forn- och kulturlämningar inom aktuellt utredningsområde.

Syftet med den arkeologiska förundersökningen intill gravfältet var, enligt länsstyrelsens kravspecifikation, att fastställa och beskriva de kända fornlämningarnas karaktär, datering, utbredning, omfattning, sammansättning och komplexitet.

Följande mer preciserade frågeställningar ställdes också:

- Är gravfältet sammanhängande eller finns tendenser till gravgrupper?
- Finns det andra typer av anläggningar som kan tillhöra gravfältet?
- Vilka dateringar och vilken utbredning har stensträngen och de röjningsrösen som hade påträffats vid tidigare förundersökning?
- Följer stensträngen några moderna ägo gränser eller verkar den vara en del av ett äldre odlingslandskap? Finns det andra former av fossila odlingslämningar i området?
- Vid delundersökningen av gravfältet påträffades även kvartsavslag och bipolära kärnor. Finns det fler stenålderslämningar inom gravfältet? Går det i så fall att närmare datera dem?

De centrala frågeställningar som är kopplade till de förväntade undersökningsresultaten vid utredningen etapp 1 och 2 inom område B och C är följande:

- Kan den kulturhistoriska lämningen (RAÄ 43, Högby sn) bedömas som en fast fornlämning? Vad har den i så fall för utbredning?
- Finns det andra fornlämningar i områdena B och C och vilken utbredning har de i så fall?

De arkeologiska utredningarna etapp 1 – metod och dokumentation

De arkeologiska utredningarna etapp 1 inleddes med en kart- och arkivgenomgång. Den syftade till att ge en kulturhistorisk bakgrundsbild av landskapet samt vara en hjälp vid lokaliseringen av forn- och kulturlämningar. Därefter gjordes en fältinventering av exploateringsområdena. Tidigare registrerade lämningar besiktigades vid inventeringen för att kontrollera dess status och kondition. Nya lämningar som påträffades dokumenterades genom upprättande av beskrivning i enlighet med Riksantikvarieämbetets praxis samt lägesbestämning med GPS-inmätning. Därefter inrapporterades de till Riksantikvarieämbetets digitala fornminnesregister FMIS.

Lämningarna som redovisas efter utförd utredning kan indelas i kategorier efter dess karaktär och antikvariska status. Kategorierna definieras enligt följande:

- **Fast fornlämning.** Registrerad fast fornlämning med fornlämningsnummer (RAÄ-nummer), utmärkt på fastighetskartan eller nyupptäckt fast fornlämning upprättad efter preliminär nummerserie (ÖLM-nummer). Fasta fornlämningar är skyddade enligt Kulturminneslagen (KML).
- **Bevakningsobjekt.** Registrerad möjlig fornlämning i form av bevakningsobjekt med fornlämningsnummer (RAÄ-nummer) vilken ej är markerad på fastighetskartan eller nyupptäckt möjlig fornlämning (ÖLM-nummer). Detta innebär vanligtvis att lämningens status ej går att avgöra genom okulär besiktning utan måste utredas vidare, t ex vid exploatering.
- **Övrig kulturhistorisk lämning.** Lämningar med kulturhistoriskt värde, vilka normalt inte faller under Lagen om kulturminnen (SFS 1988:950). Lämningar i denna kategori är de som enligt rådande antikvarisk praxis inte uppfyller kriterierna för fast fornlämning. I undantagsfall kan dessa lämningar betraktas som fornlämning, om de t ex ingår i ett sammanhang som motiverar en sådan status. Dessa bör dokumenteras och i vissa fall karteras och särskild hänsyn bör tas vid exploatering (RAÄ- och/eller ÖLM-nummer).
- **Uppgift om.** Lämningar som är kända genom tidigare uppteckningar eller muntlig källa men som inte återfunnits eller bedöms kvarligga. Dessa kräver vanligtvis inga efterföljande arkeologiska åtgärder (RAÄ- och/eller ÖLM-nummer).

Utöver detta redovisas även så kallade *objekt* vilka utgör områden som utifrån topografi och läge bedöms kunna innehålla fornlämning ej synlig ovan mark. Dessa arkeologiska utredningsobjekt utgör sålunda presumtiva fornlämningar och bör utredas vidare genom sökschaktning inför eventuell exploatering. Objekten numreras efter preliminär nummerserie.

De arkeologiska utredningarna etapp 1 – resultat

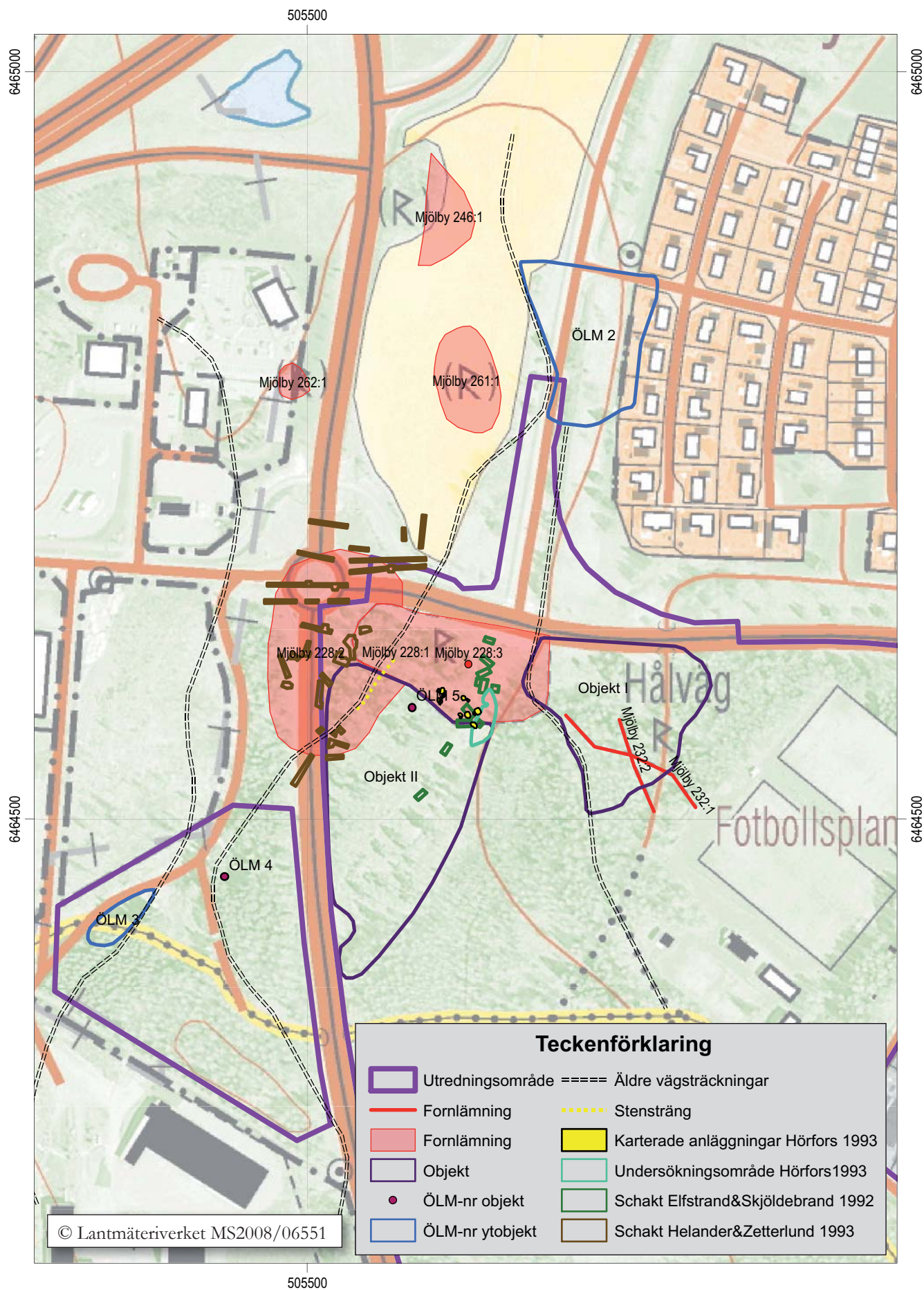
Resultatet av de arkeologiska utredningarna etapp 1 redovisas här på en karta samt i tabellform (figur 4-6).

De äldre historiska kartorna för de aktuella exploateringsytorna uppvisade flera äldre vägsträckningar i nord-sydlig riktning; sträckningar som till stora delar fortfarande är synliga i terrängen. Det gällde dels två västliga vägsträckningar, som går genom område C, dels en vägsträckning i öster inom område A. Dessa vägar finns alla inritade på den äldre ekonomiska kartan från 1940-talet (se figur 4). Den sydligaste delen av den östra vägen genom område A var dock inte markerad på 1940-talskartan; den södra sträckningen som anges på figur 4 utgår från en inmätning i fält.

Kartstudierna visade också att det har legat en backstuga och ett torp inom område C (se figur 4). Backstugan, ÖLM 3, finns markerad på en karta från 1725 (LMS D42-20:1). På Storskifteskartan från 1796 finns torpet, ÖLM 4, inritat (LMS D42-10:4). Men på en äldre karta från 1726 är det inte markerat (LMS D42-20:3). Det är heller inte med på den yngre häradskartan (1868-77, Mjölby). Det kan tyda på att torpet har haft en kort brukningstid under slutet av 1700-talet och in på 1800-talet.

Vid utredningarnas fältinventering inmättes, som redan nämnts ovan, en sydlig del av den östligaste vägsträckningen. Även en trolig stensättning, ÖLM 5, intill gravfältet RAÄ 228 registrerades.

Fältinventeringen kunde också besvara en av frågeställningarna för område B. Röjningsrösen och sprängstenen (RAÄ 43, Högby sn), bedömdes inte som en fast fornlämning, vilket resulterade i att lämningen inte ansågs kräva ytterligare arkeologiska åtgärder.

Figur 4. Resultatet från kartstudierna som ingick i första etappen av de arkeologiska utredningarna; här sammanfört med tidigare utförda utredningar och förundersökningar inom utredningsområdena. Bland annat kunde flera äldre vägsträckningar och två torplägen från 1700-talet dokumenteras via äldre kartmaterial. Skala 1:3500.

Obj id	Lämningstyp	Beskrivningsord	Antikvarisk status	Kart ref	Åtgärdsförslag	Kommentar
RAÄ 43	Sammanförda lämningar	Omr med odlings- och sprängsten	Övrig kulturhistorisk lämning		Ingen åtgärd	
RAÄ 228:1	Gravfält	Gravfält	Fast fornlämning		Arkeologisk förundersökning	Två kv stensättningar i V, flatmarksgravar i Ö.
RAÄ 228:2	Fossil åker	Röjningsröse-område	Övrig kulturhistorisk lämning		Ingen åtgärd	Delundersökt.
RAÄ 228:3	Hällristning	Skålgropsförekomst	Bevakningsobjekt		Ingen åtgärd	Ej återfunnen, läget okänt därav bevakn status.
RAÄ 232:1	Hägnad	Stensträng	Fast fornlämning		Arkeologisk förundersökning	
RAÄ 232:2	Färdväg	Hålväg	Fast fornlämning		Arkeologisk förundersökning	
ÖLM 1	Lägenhets-bebyggelse	Backstuga, plats för	Uppgift om	Hk	Ingen åtgärd	
ÖLM 2	By-/gårdstomt	Gårdstomt	Bevakningsobjekt	D42-23:d7:122	Ingen åtgärd	Berörs ej. Viringe gårds-tomt, bevakn status gällande NV delen.
ÖLM 3	Lägenhets-bebyggelse	Backstuga, plats för	Bevakningsobjekt	D42-20:1	Arkeologisk utredning etapp II	Ej namngiven backstuga år 1725.
ÖLM 4	Lägenhets-bebyggelse	Torplämning	Bevakningsobjekt	D42-10:4	Arkeologisk utredning etapp II	Ej namngivet torp år 1796.
ÖLM 5	Stensättning	Stensättning (?)	Bevakningsobjekt		Arkeologisk utredning etapp II	
Objekt I					Arkeologisk utredning etapp II	Boplatsläge.
Objekt II					Arkeologisk utredning etapp II	Grav- och boplatsläge.

Figur 5. Tabell som redovisar åtgärdsförslagen efter de arkeologiska utredningarna etapp 1.

Figur 6. Sökschaktningen börjar på område A. Mot söder. Foto: Erika Räf, ÖM

ÖLM 1

Backstuga, plats för. Enligt den häradseconomiska kartan ska en ej namngiven backstuga ha legat på denna ungefärliga plats. I området är endast en del stendumpar, grunden sannolikt bortröjd i samband med anläggandet av idrottsplats.

Antikvarisk status: Uppgift om

Lämningsstyp: Lägenhetsbebyggelse

Ekonomiskt kartblad: 8F 3b Högby

Terräng: Flack moränmark. Skogsmark (blandskog).

Koordinater: X6466698 Y1458754

Granskningsdatum: 2011-06-15

ÖLM 2

Gårdstomt, ca 105 x 50-90 m (N-S), utsträckning enligt äldre kartmaterial. Viringe gård enligt geometrisk ägoavmätning från år 1638 och senare kartor. Tomten är idag till största delen exploaterad. Enligt äldre kartmaterial har mangårdsbyggnaden legat i tomtens NV del. Denna plats är belägen direkt V om den nedschaktade vägsträckning som löper genom tomtens i N-S riktning. Inga bebyggelselämningar kunde iakttas, på platsen växer två äldre lönnar.

Antikvarisk kommentar: Gårdstomtens ursprungliga nivåförhållanden är till största del förstörda. Den del av tomtens i vilken mangårdsbyggnaden varit belägen (NV) är dock synbarligen ostörd, varför kulturlager sannolikt kan förväntas. Denna del bör därför bevakas.

Antikvarisk status: Bevakningsobjekt (NV delen)

Lämningsstyp: Bytomt/gårdstomt

Ekonomiskt kartblad: 8F 3b Högby

Terräng: Krön av mindre moränhöjd, som genomskärs av väg (N-S). Åkermark och vågområde.

Koordinater: X6467030 Y1458475

Granskningsdatum: 2011-06-15

ÖLM 3

Backstuga, plats för. Enligt en geometrisk avmätning över Skrukeby från år 1725 ska en ej namngiven backstuga ha legat på denna plats. Bebyggelsen är ej utritad på senare kartor. Inga bebyggelselämningar kunde iakttas vid besiktningstillfället.

Antikvarisk kommentar: Det kan inte uteslutas att det kvarligger bebyggelselämningar eller kulturlager på platsen, därav bevakningsstatus. Besiktningen försvårades av mycket tät växtlighet på platsen. Direkt SÖ om platsen för den tidigare bebyggelsen löper en äldre vägsträckning (NÖ-SV). Denna har i något skede ändrats till att löpa direkt NV om platsen för backstugan. Även den senare vägsträckningen är idag tagen ur bruk. Ö och S om området återfinns äldre åkermark, den i S med något enstaka flackt röjningsröse.

Antikvarisk status: Bevakningsobjekt

Lämningsstyp: Lägenhetsbebyggelse

Ekonomiskt kartblad: 8F 3b Högby

Terräng: Svag NV-sluttning av mindre moränhöjd. Skogsmark (blandskog).

Koordinater: X6466610 Y1458200

Granskningsdatum: 2011-06-16

Figur 7. Beskrivningar av registrerade ÖLM-nr och Objekt

ÖLM 4

Torplämning, bestående av ett sannolikt spismursröse. Detta är 3-4 m diam och 0,4 m h. Vid provgrävning framkom sten och tegelflis. Läget för ett ej namngivet torp enligt storskifteskarta över Hulje från år 1796. På platsen växer bl a vinbärsbuskar. *Orientering:* Beläget mellan moränhöjd i Ö och äldre vägsträckning i V.

Antikvarisk status: Bevakningsobjekt

Lämningsstyp: Lägenhetsbebyggelse

Ekonomiskt kartblad: 8F 3b Högby

Terräng: Ställvis hållbunden moränmark, SV om mindre moränhöjd. Skogsmark (blandskog).

Koordinater: X6466634 Y1458261

Granskningsdatum: 2011-06-16

ÖLM 5

Stensättning (?), närmast rund, 5-6 m diam och 0,2 m h. Övertorvad med i ytan enstaka synliga stenar, 0,2-0,4 m st.

Antikvarisk kommentar: Mycket oklar form vilket gör att anläggningen kan ha sitt ursprung ur äldre röjning. Fyllningen förefaller dock mycket fast och närheten till de kvadratiske stensättningarna i N och tidigare framschaktade gravar i Ö gör dock att grav inte kan uteslutas.

Antikvarisk status: Bevakningsobjekt

Lämningsstyp: Stensättning

Ekonomiskt kartblad: 8F 3b Högby

Terräng: Flackt parti av sandig moränås. Skogsmark (blandskog).

Koordinater: X6466746 Y1458388

Granskningsdatum: 2011-06-16

Objekt I

Boplatsläge, ca 125 x 110 m (NNÖ-SSV), beläget på mindre platå och svag S-sluttning i ställvis stenbunden moränmark, utgörandes av skogsmark. Områdets N halva utgörs av igenväxt äldre åkermark med synligt åkerhak (Ö-V) utefter S kanten. Utefter samma kant är ett flackt röjningsröse. I områdets S del löper en stensträng (RAÄ 232:1) som på ett ställe genomskärs av en hålväg (RAÄ 232:2). Området angränsar till sank våtmark i ÖSÖ-SSV och till gravfält (RAÄ 228:1) i V.

Ekonomiskt kartblad: 8F 3b Högby

M ö b: 120-125

Mittkoordinat: X6466745 Y1458525

Objekt II

Grav- och boplatsläge, ca 195 x 25-105 m (NNÖ-SSV), beläget på sandig flack moränås, utgörandes av skogsmark (blandskog och hygge). Området angränsar till gravfält i N, landsväg i V och sank våtmark i ÖSÖ-S. I områdets centrala N del återfinns en möjlig stensättning (ÖLM 5). I SÖ-sluttningen mot sank mark, i områdets S del, iaktogs rikligt med större skärviga stenar i rasbranten. Områdets topografi medför att boplat av stensålderskaraktär ej kan uteslutas. Genom områdets centrala del har en tillfällig vägsträckning tidigare löpt i NÖ-SV riktning. Området för vägsträckningen förefaller vara stört men områdena NV och SÖ härom är opåverkade.

Ekonomiskt kartblad: 8F 3b Högby

M ö b: 125-130

Mittkoordinat: X6466700 Y1458370

Denna sida

Figur 8 t v. Ett långt sökschakt lades i nordsydlig riktning över tallmon inom område A. I schaktet framkom både gravar och boplatsslämningar. Mot söder. Foto: Erika Räf, ÖM

Figur 9 nedan. Sökschakt inom de hitintills kända delarna av gravfältet RAA 228. Mot väster. Foto: Erika Räf, ÖM.

Motstående sida

Figur 10 överst. Sökschakt vid den mindre förundersökningen i oktober 2011, sydöst om gravfältet RAA 228. Här påträffades två kokgropar. Mot norr. Foto: Mats Magnusson, ÖM.

Figur 11 nederst t v. Sydöst om gravfältet RAA 228 var det en tydlig brant ner mot blötare mark. Mot sydöst. Foto: Mats Magnusson, ÖM.

Figur 12 nederst t h. Inom ÖLM 4 påträffades resterna av ett spismursröse och en syllstensrad från ett äldre torp. Byggnaden har legat tätt intill en bergvägg i öster. Foto: Mats Magnusson, ÖM

De arkeologiska utredningarna etapp 2 och de arkeologiska förundersökningarna – metod och dokumentation

Med utgångspunkt i resultatet från utredningarnas första etapp, utfördes på område A en förundersökning/utredning i form av sökschaktsgrävningar inom den fasta fornlämningen RAÄ 228 (gravfält) samt det intilliggande Objekt II. Det senare hade bedömts vara ett lämpligt boplatss- och gravläge.

Objekt I inom område A undersöktes inte. Mjölby kommun beslöt att denna yta skulle ingå i naturmark och att den därmed kunde fräntas från vidare arkeologiska insatser. Se även figur 15.

Förundersökningen/utredningen genomfördes under sommaren 2011. Ytterligare en mindre förundersökning inom område A utfördes under hösten samma år.

Under sommaren 2011 utfördes också utredningens andra etapp inom område C. Här gällde det de båda bebyggelselägena ÖLM 3 och 4, där sökschaktsgrävningar genomfördes. En mindre förundersökning av ÖLM 4, inom område C, utfördes också under hösten 2011.

Dokumentationen utfördes genom en kombination av digitala inmätningar med totalstation, fotografering och traditionell handritning. Den digitala inmätningen innefattade anläggningar som dokumenterades i plan samt inmätning av insamlade artefakter. Den grafiska dokumentationen är registrerad i det arkeologiska informationssystemet Intrasis.

Enbart två kokgropar samt enstaka möjliga stolphål har handgrävts till hälften, varvid handritade profilritningar upprättades. Schakt- och anläggningsbeskrivningar samt profilritningar förvaras i Östergötlands museum topografiska arkiv.

I några fall öppnades större schakt/ytor för att få en uppfattning om specifika anläggningars utbredning, sammansättning och/eller komplexitet. Gravanläggningar har enbart dokumenterats i plan. Samtliga gravanläggningar täcktes med skyddande markduk före igenläggningen av schakten.

Område A – resultat

Utredning/förundersökning, sommaren 2011

Sommaren 2011 undersöktes en ca 16 000 m² stor yta inom område A (se figur 13). Området ligger på en sandås, där större delen av ytan består av en platå, glest beväxt av tallar. Det undersökta området delas i öster av en numera nedlagd och övervuxen äldre sträckning av rv 32. Denna vägsträckning undersöktes inte, då denna redan hade varit föremål för undersökningar. Den gav dessutom ett nedschaktat och ur arkeologisk synpunkt förstört intryck.

Utredningen/förundersökningen resulterade i att 38 anläggningar framkom, varav 21 bedömdes vara möj-

liga stensättningar (gravmarkeringar) och tre möjliga klumpstensgravar. Dessutom påträffades tre härdar, sex stolphål, en grop, ett parti av äldre vägbeläggning, ett röjningsröse samt en övrig anläggning (möjlig gravmarkering).

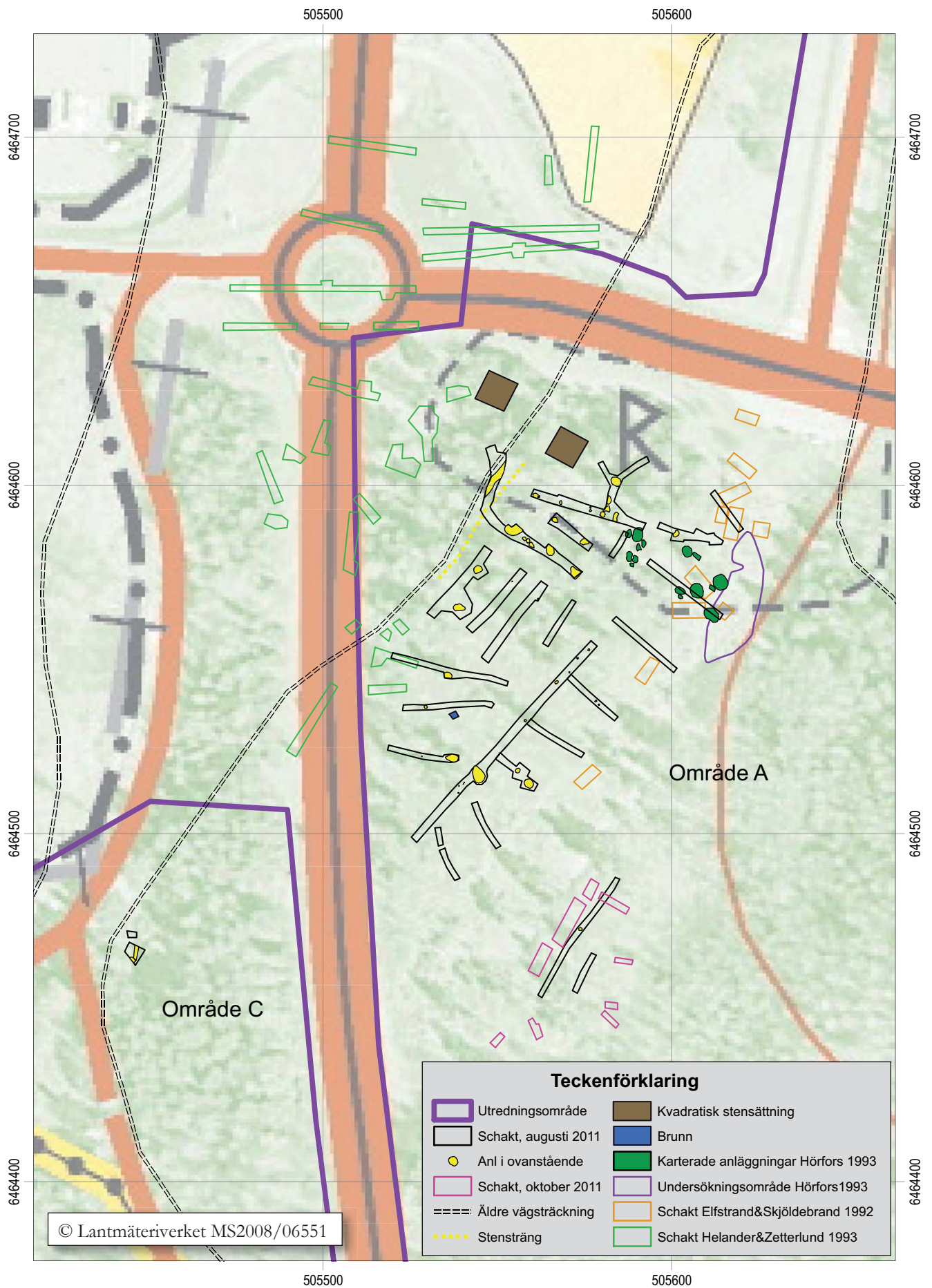
Gravanläggningarna påträffades på hela tallmoplåtan, tydligt avgränsade i söder av en brant ner mot den nuvarande rv 32 samt åt öster av den ovan beskrivna nedlagda vägsträckningen. Jordmånen bestod av sand, med ett stort naturligt inslag av 0,05-0,20 m i diameter stora, runda stenar ("kullerstenar"). Den naturligt steniga marken gjorde det svårt att uppfatta och avgränsa gravanläggningarna, särskilt som de överlag gav ett "slarvigt" intryck: de bestod till största delen av glesa stenpackningar med oftast otydliga konstruktionsdetaljer. Detta gällde både de anläggningar som påträffades inom objekt II, omedelbart söder om RAÄ 228, och de som framkom inom det redan registrerade gravfältet, även om de senare till viss del bestod av mer "tydliga" gravar, bl a med tätare stenpackningar och antydningar till kantkedjor.

I fältarbetets inledningsfas var därför intrycket att de först framkomna anläggningarna (bl a A332 i söder), var möjliga lämningar av röjningssten. När det senare under schaktningen påträffades ett mer tydligt röjningsröse (A411), vilket kunde användas som jämförelse, gjordes ändå bedömningen att de "slarviga" anläggningarna borde vara gravmarkeringar. Att det var frågan om gravar bevisades också klart genom att det framkom fragment av brända människoben och koncentrationer av keramik (rester av möjliga gravkärl) vid rensningen av vissa av anläggningarna (se även nedan, Fynd och dateringar). Gravtolkningarna görs också självfallet utifrån den omedelbara närheten till gravfältet RAÄ 228.

I ett av sökschakten (S937) i väster, påträffades delar av en äldre vägbeläggning. Denna väg är även markerad i det äldre kartmaterialet (se figur 4). Noteras bör att vägen går mellan de två registrerade kvadratiska stensättningarna (RAÄ 228) och fortsätter sedan åt söder, där flera möjliga gravar ligger längs med vägens östra sida. Längs östra sidan löper också den tidigare registrerade stensträngen (Helander & Zetterlund 1993; RAÄ 228:2).

På västra sidan av denna gamla vägsträckning grävdes inga sökschakt. Det berodde delvis på att terrängen är svårframkomlig; bl a ligger det ett stort stenblock, 3-4 m i diameter stort, på ytan. Ytterligare en orsak var att det redan 1992 hade utförts sökschaktsgrävningar omedelbart intill denna västra yta. Vid dessa hade lämningar av bl a röjnings- och odlingsrösen påträffats (Helander & Zetterlund 1993).

Inom objekts II:s östligaste yta, bredvid den numera nedlagda och övervuxna vägsträckningen för rv 32, påträffades en kokgrop. Den ¹⁴C-daterades till romersk järnålder. Ytterligare en kokgrop framkom vid den senare förundersökningen under hösten (se nedan).

Figur 13. Plan över sökschakt inom område A samt sökschakt inom ÖLM 4 i område C. Här sammanfört med tidigare utförda utredningar och förundersökningar inom utredningsområdena. Skala 1:1500.

Förundersökning, hösten 2011

Under hösten 2011 gjordes en mindre förundersökning av ytan sydöst om gravfältet RAÄ 228 och öster om den nedlagda vägsträckningen. Vid den tidigare utredningen (se ovan) hade en kokgrop påträffats där. Vid förundersökningen hösten 2011 togs nio sökschakt upp. Endast en anläggning påträffades; en förhistorisk hård/kokgrop. Den ^{14}C -daterades till romersk järnålder/folkvandringstid.

Fynd och dateringar

Sammanlagt tillvaratogs åtta fyndenheter inom område A. Alla fynden påträffades vid ytrensning av anläggningar och har således inte påträffats vid grävning. Rensfynden består av sex fyndenheter av brända ben (C4590:3, 5-10) och tre små, spjälkade skärvor av förhistorisk keramik (C4590:1). Även ett fragment av en bronsfibula (C4590:15; fig 14), påträffades som rensfynd. Fragmentet härstammar från en liten likarmad fibula, som kan dateras till folkvandringstid. Fibulaformen, som har två smala ”armar” är vanlig i Norge, men enligt FD Martin Rundkvist desto ovanligare i Sverige; det finns enstaka kända exemplar från Mälardalen (Martin Rundkvist, mail 2012; jmf Kristoffersen 2000:figur1).

En okulär bedömning av de brända benen (F723) från stensättningen A711 utfördes av arkeoosteolog Petter Nyberg på Östergötlands museum. Enligt honom är det sannolikt fråga om människoben, dock utan att närmare kunna bestämma dem (Nyberg, muntligen).

Sex ^{14}C -prover från område A har analyserats på Ångströmlaboratoriet vid Stockholms universitet, däribland de brända benen från stensättningen A711. De senare gav som resultat en datering till 430-640 e Kr (2 sigma, Ua-42221:1510 $\pm$ 37BP), d v s folkvandringstid och därmed samtida med fibulafragmentet. De övriga dateringarna har utförts på två kolprover från två hårdar (A345 och A381) inom gravfältsområdet samt på två kolprover, tagna från två kokgropar (A664 och A947) från den östligaste undersökta delen i område A. Kolet från hårdarna visade recenta dateringar, medan kokgroparna kunde dateras till 130-390 e Kr (2 sigma, Ua-42224:1763 $\pm$ 35 BP) respektive 250-530 e Kr (2 sigma, Ua-43074: 1662 $\pm$ 30BP).

Från den tidigare utförda slutundersökningen 1992 finns det en fyndddatering av de undersökta gravarna till övergången mellan förromersk och tidig romersk järnålder (Hörfors 1993). De nu framkomna dateringarna visar gravfältet och det omedelbart närliggande området troligen har använts kontinuerligt under en längre period, åtminstone in i 600-talet.

Figur 14. Fragment från en liten likarmad fibula, som kan dateras till 500-talet e Kr. Foto: Lasse Norr, ÖM.

Område C – resultat

Utredning etapp 2, sommaren 2011

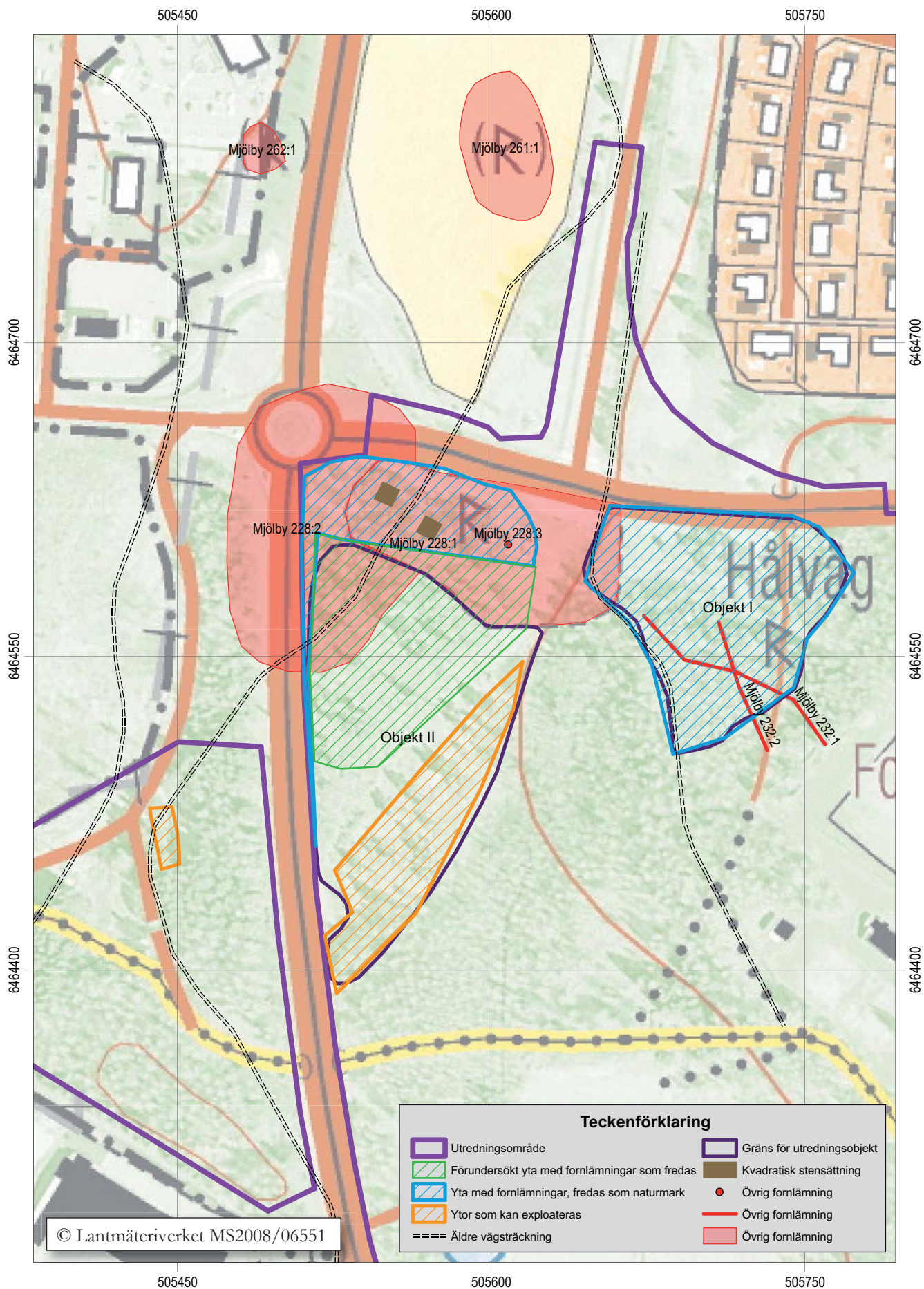
Vid den arkeologiska utredningens etapp 2 av område C, sommaren 2011, togs sökschakt upp både vid platsen för backstugan ÖLM 3 och torpet ÖLM 4. För backstugans del påträffades inget av arkeologiskt intresse.

Torplämningen, ÖLM 4, är beläget ca 2,5 m väster om en bergknalle. Placeringen intill en bergvägg är ganska typisk för ett torp. Vid den arkeologiska utredningen etapp 1 iaktogs ett troligt spisiröse på platsen. Sökschakten som grävdes vid utredningens etapp två bekräftade att det rörde sig om ett spisiröse.

Förundersökning, hösten 2011

Vid den påföljande förundersökningen under hösten visade sig lämningen bestå av relativt omrörda rivningsmassor. I sökschakten framkom dock rester av spisiröset. Från spisiröset, som var beläget i södra delen av schaktet, löpte åt norr en ca 1,2 m bred rad med ca 0,2 - 0,8 m i diam stora stenar. En ca 1x1 m stor yta av stenraden, intill spisiröset, rensades fram och visade sig bestå av relativt tätt packade stenar. Stenarna tolkas som resterna av en syllstensrad. Större mängder tegel och bränd lera, troligen spismursklining iaktogs i schaktet. Mindre mängder brända och obrända djurben (Nyberg, muntligen) samt yngre rödgods tillvaratogs, liksom fem små fragment av sintrad lera (C4590:11-13). Det senare är bitar av ässjefodring, delvis med metallslag och träkolsavtryck och visar att smide har ägt rum på platsen.

ÖLM 4 är med största sannolikhet lämningarna efter torpet som finns markerat på kartan från 1796. Hur länge torpet har varit bebott är dock svårare att bedöma. En ^{14}C -datering av kol från torpet har gett ett vidsträckt tidsspänn mellan 1680 och 1940 e Kr (2 sigma, Ua-43075:98 $\pm$ 30BP). ^{14}C -dateringen motsäger dock inte tolkningen utifrån kartmaterialet, som säger att torpet kan ha haft en kort brukningstid, från slutet av 1700-talet till början av 1800-talet.

Figur 15. Ytor som bör fredas, respektive kan exploateras, enligt Östergötlands museums bedömning. Skala 1:2500.

Gravar vid en forntida väg –

sammanfattande tolkning av område A

Sammanfattningvis visar utredningen/förundersökningen att det tidigare delvis undersökta gravfältet 228:1 har en ytterligare utbredning, både söder och väster om den nedlagda vägsträckan.

En av frågeställningarna i undersökningsplanen gällde huruvida gravfältet är sammanhängande eller om det finns tendenser till gravgrupper. Vår förundersökning visar att flertalet av gravarna ligger på ytans västliga del. Möjligen går det att, utifrån anläggningarnas placering i sökschakten, tolka det så att gravarna ligger i en västlig rad som svänger in åt söder. Delvis går också ”gravraden” längs med den gamla västra vägsträckningen/stensträngen.

Denna senare observation kan också stödja en möjlig datering av den västliga vägsträckningen och stensträngen till äldre järnålder. Troligen är stensträngen därmed del av ett äldre odlingslandskap. Dateringen av vägen stöds visserligen inte av det material, t ex tegel, som påträffades i den uppschaktade vägdelen; det gav ett mycket mer recent intryck. Men materialets innehåll motsäger dock inte att själva sträckningen av vägen kan vara förhistorisk. Vägar, som brukas än idag, kan ha mycket gammalt ursprung (t ex Lundberg 2009:19ff).

Utifrån tidigare undersökningar har gravfältet getts en datering till sen förromersk – tidig romersk järnålder. Den ¹⁴C-datering från brända ben som nu finns, tillsammans med fibulafragmentet från folkvandringstid, visar att gravfältet troligen har använts i flera hundra år, från århundradet före Kr fram till och med 500-talet e Kr. Själva fibulaformen, i form av ett litet likarmat spänne, med smala ”armar”, är ovanlig i Sverige och kan kanske tyda på norska kontakter.

I det östra partiet av gravfältet har bl a stolphål och härdar påträffats. Även två kokgropar framkom öster om gravfältet. ¹⁴C-dateringarna av två härdar hör hemma i senare historisk tid, kokgroparna är däremot från romersk järnålder – folkvandringstid. Kokgroparna bör därför vara samtida med gravfältet. Med andra ord finns det flera bruks- och tidshorisonter i området. Man kan inte utesluta att kokgroparna kan ha ett kontextuellt samband med ritualer vid begravningar.

En av frågorna inför förundersökningen av område A handlade om det fanns fler stenålderslämningar inom gravfältet. Våra resultat ger inga sådana indikationer

Åtgärdsförslag för område A och C

Gravfältet RAÄ 228 har således utökats åt sydväst efter år 2011 års utredning och förundersökning. Östergötlands museum gör därför bedömningen att gravfältet i sin helhet bör fredas utifrån kulturminneslagen (KML). Skulle det ändå bli frågan om en exploatering av området, måste ytan slutundersökas (se fig 15).

Enligt Östergötlands museums bedömning kan dock den östligaste delen av Objekt II, inom område A, exploateras (se fig 15). Vid utredningen respektive förundersökningen drogs sammanlagt elva schakt på ytan, varvid enbart två kokgropar påträffades. Östergötlands museum anser därför att en arkeologisk slutundersökning av den östligaste delen av Objekt II inte kan ge ytterligare information.

I område C påträffades lämningarna efter ett torp från slutet av 1700-talet, som kan ha varit bebott in på 1800-talet. Efter utförd förundersökning anser Östergötlands museum att en arkeologisk slutundersökning av lämningen inte kan ge ytterligare information. Därför är museets bedömning att ytan kan exploateras.

Referenser

Referenser

Elfstrand, B & Skjöldebrand, M. 1992. *Sörby-Hulje-Borneholm. Arkeologisk utredning. Planerad Riksväg 32, Mjölby och Högby socknar, Östergötland*. Riksantikvarieämbetet, Byrån för arkeologiska undersökningar, UV- Linköping.

FMIS=Fornminnesregistret på nätet

Helander, A & Zetterlund, P. 1993. Väg 32. *Arkeologiska utredningar och förundersökningar. Hulje 8:1, 8:3 och Stg 1422, Mjölby stad. Skrukeby 9:3 och 12:5, Högby socken, Mjölby kommun, Östergötland*. Rapport Riksantikvarieämbetet UV Linköping 1993. Linköping.

Hörfors, O. 1993. *Rapport. Arkeologisk förundersökning och slutundersökning. RAÄ37, Hulje mellangård, Stg 1559, Mjölby (fd Högby sn) sn, Östergötland*. Östergötlands länsmuseum/Riksantikvarieämbetet, Byrån för arkeologiska undersökningar, UV-M, Linköping.

Kristoffersen, S. 2000. *Sverd og spenne: dyreornamentikk og sosial kontekst*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kristiansand.

Lundberg, A. 2009. *Vägar i landskapet. I: (Räf, E. red) Kallerstad. En gård bland många andra*. Östergötland Fakta 9. Östergötlands länsmuseum. Linköping.

E-post

Rundkvist, Martin [mr@vitterhetsakad.se], 12 januari 2012

Muntlig uppgift

Nyberg, Petter, antikvarie, Östergötlands museum, november 2011.

Kartor

Häradskartan, 1868 – 77, kartblad Mjölby

Akter från Lantmäteristyrelsens (LMS):

Akt LMS D42-20:1, Skrukeby, Högby sn, geometrisk avmätning, 1725

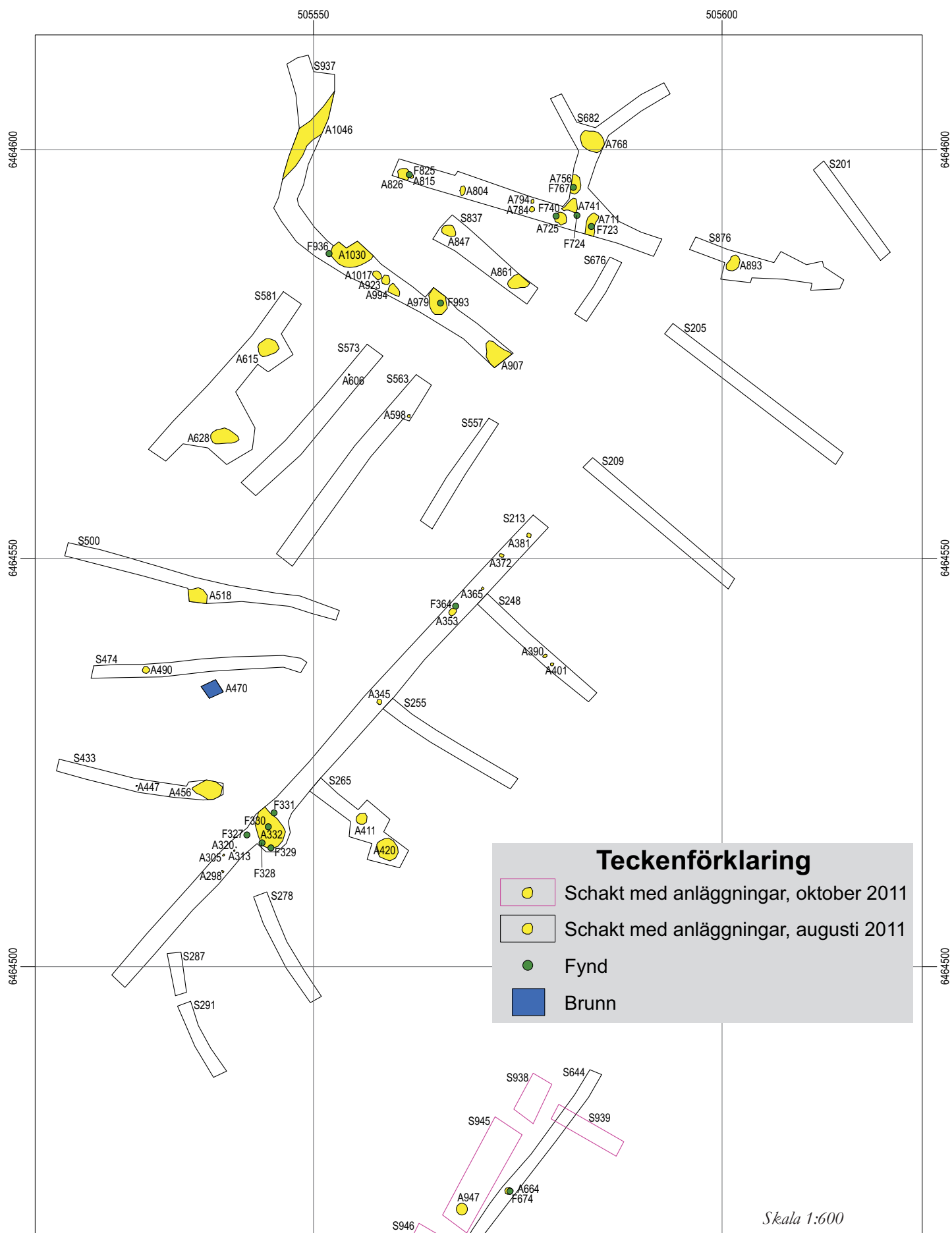
Akt LMS D42 – 20:3, Skrukeby, Högby sn, Delning av skog och hagmark, 1726

Akt LMS D42-10:4, Hulje, Högby sn, Storskifteskarta, 1796

Tekniska uppgifter

	Sommaren 2011	Oktober 2011
Fastighet	Mjölby 40:5, Sägverket 2>1	
Stad/socken	Mjölby stad	
Kommun	Mjölby	
Län och landskap	Östergötland	
Fornlämningsnummer	RAÄ 228:1-3 m fl	
Ekonomiska kartans blad	64F 6a	
Koordinater	E505550 N6464540, E505445 N6464400	
Koordinatsystem	Sweref 99TM	
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 2 och förundersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens dnr	431-427-11, 431-390-11	431-7060-11, 431-7061-11
Länsstyrelsens handläggare	Magnus Johansson	Magnus Johansson
Länsstyrelsens beslut	2011-03-11	2011-10-17
ÖLM dnr	75/11, 77/11	406/11, 407/11
ÖLM projektnr	531220, 531221	531321, 531322
Uppdragsgivare	Mjölby kommun	
Kostnadsansvarig	Mjölby kommun	
Projektledare	Kjell Svarvar (etapp 1) Erika Räf (etapp 2 och förundersökning)	Mats Magnusson
Personal	Fredrik Samuelsson	-
Fältarbetstid	2011-08-15 – 2011-08-24	2011-10-27
Totalt undersöktes	313 000 m ²	
Fynd	ÖLMC4590:1-6, 15	ÖLMC4590:7-14
Foto	Digitala	Digitala
Analys	¹⁴ C-analys (Ua-42221 – Ua-42224)	¹⁴ C-analys (Ua-43074 – Ua-43075)
Grafik	Erika Räf	
Renritning	-	
Grafisk form	Lasse Norr	

Bilaga 1. Schakt- och anläggningsbeskrivning

Område A

Schakt 201

Bredd: 1,6 m

Längd: 14 m

Djup: 0,15-0,20 m

Material: Sand

Inga anläggningar påträffades i schaktet

Schakt 205

Bredd: 1,7 m

Längd: 26 m

Djup: 0,15-0,20 m

Material: Sand

Inga anläggningar påträffades i schaktet

Schakt 209

Bredd: 1,7 m

Längd: 23 m

Djup: 0,15-0,20 m

Material: Sand

Inga anläggningar påträffades i schaktet

Schakt 213

Bredd: 3,2 m

Längd: 76 m

Djup: 0,15-0,20 m

Material: I det sydligaste partiet, fram till A332, består materialet av brun sand och rikligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar". I resterande delen av schaktet norrut avtar mängden med sten. Längst i norr består materialet i schaktet närmast enbart av sand.

Beskrivning: Schaktet grävdes i nordöstlig - sydvästlig riktning över en tallmoplatå. Den sydligaste delen höjer sig relativt brant fram till gravanläggningen A332. Denna anläggning ligger som en tydlig avgränsning mot den resterande flackare platån åt norr.

A298 Stolpbål

Otydlig avgränsning

Storlek i plan: 0,28 m i diam

Material i plan: Brun sand, en sten på ytan, 0,15 m i diam

A305 Stolpbål

Undersökt 50 %

Storlek i plan: 0,20 m i diam

Djup: 0,15 m

Fyllning: Gråbrun, grusig sand, måttligt med stenar, 0,02-0,03 m i diam

Undergrund: Brun sand

A313 Stolpbål

Storlek i plan: 0,15 m i diam

Material i plan: Gråbrun sand, två stenar på ytan, 0,10 m i diam

A320 Stolpbål

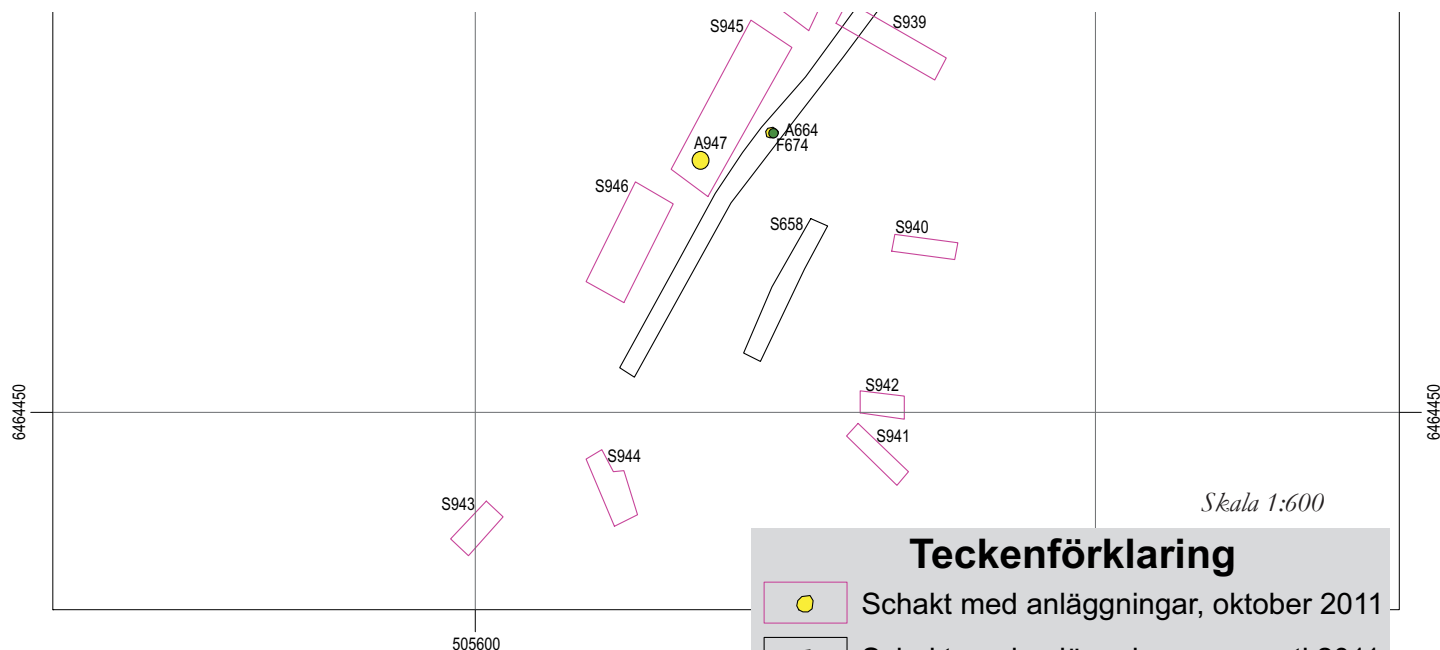
Storlek i plan: 0,10 m i diam

Material i plan: Gråbrun sand

A332 Stensättning?

Storlek och form i plan: 5,1 x 3,4 m, närmast oval

Beskrivning i plan: Två större stenar, ca 1,0 m i diam, är belägna i östra respektive västra delen av anläggningen.

Figur 16. A332 mot väster. Foto ÖM.

Därutöver finns ett 20-tal mindre stenar, ca 0,3-0,5 m i diam, varav ett tiotal som bildar antydning till en gles kantkedja. Fyllningen i plan består av brungrå, grusig sand, med rikligt inslag av 0,1 m i diam stora stenar. Fyllningen avviker tydligt från den omgivande bruna sanden.

A345 Härd

Storlek och form i plan: Oval, 0,5 x 0,6 m
Material i plan: Svart, sotig sand.
Kolprov: Ua-42223:118,4±0,5 pM (d v s recent)

A353 Utgård efter undersökning

Naturlig mörkfärgning i sänka eller stenlyft.

A365 Stolphål

Undersökt 50 %
Storlek i plan: 0,20 m i diam. Två stenar, ca 0,10 m i diam, synliga i ytan
Djup: 0,20 m
Fyllning: Mörkbrun sand, måttligt med stenar, 0,02-0,03 m i diam
Undergrund: Brun sand

A372 Utgård efter undersökning

Naturlig mörkfärgning i sänka

A381 Härdbotten?

Undersökt 50 %
Storlek i plan: 0,7 m i diam
Djup: 0,1 m
Fyllning: Mörkbrun, grusig sand med rikligt inslag stenar, ca 0,05 m i diam. Enstaka kolbitar.
Kolprov: 1670-1950 e Kr (2 sigma, Ua-42222: 126±34BP)

Schakt 248

Bredd: 1,7 m
Längd: 18 m
Djup: 0,15-0,20 m
Material: Brun sand, måttligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".
I schaktet påträffades två möjliga anläggningar, A390 och A401, som dock visade sig vara naturliga mörkfärgningar som bildats i mindre marksänkor.

Schakt 255

Bredd: 1,7 m
Längd: 18 m
Djup: 0,15-0,20 m
Material: Brun sand, måttligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".
Inga anläggningar påträffades i schakt 255.

Schakt 265

Bredd: 2,0-4,5 m
Längd: 14 m
Djup: 0,15-0,30 m
Material: Brun sand, måttligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

A411 Röjningsröse

Storlek och form i plan: Oval, 1,2 x 1,2 m
Beskrivning: Anläggningen framkom direkt under torven och schaktades ner till ca 0,3 m djup. Anläggningen består av 0,1-0,2 m i diam stora stenar, ett 10-tal var synliga i plan.

A420 Härd

Storlek i plan: 2,3 m i diam
Beskrivning i plan: Framkom redan under torvlagret. Fyllningen bestod av större kolrester och förkolnade träbitar samt sotig sand. Recent?
Kolprov, ej analyserat (C4590:4)

Schakt 278

Bredd: 1,7 m
Längd: 14 m
Djup: 0,15-0,30 m
Material: Brun sand, måttligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".
Inga anläggningar påträffades i schakt 278.

Schakt 287

Bredd: 1,7 m
Längd: 5 m
Djup: 0,15-0,30 m
Material: Brun sand, rikligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".
Inga anläggningar påträffades i schakt 287.

Schakt 291

Bredd: 1,7 m

Längd: 10 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun sand, rikligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 291.

Schakt 433

Bredd: 1,5-2,3 m

Längd: 20 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun sand, rikligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

A447 Stolpbål

Undersökt 50 %

Storlek i plan: 0,2 m i diam

Djup: 0,2 m

Fyllning: Brun, grusig sand

A456 Stensättning

Storlek och form i plan: Oval, 2,2 x 3,7 m, försätter in i sydöstra schaktväggen.

Beskrivning i plan: Anläggningen består av ett i ytan synlig packning av 0,1-0,3 m i diam stora stenar (ej skärviga eller skörbrända), där stenar i storleken 0,15 m i diam dominerar. I södra kanten av stenpackningen är två större stenar, ca 0,4 m i diam, belägna. Packningen, som ger ett stabilt intryck, påträffades ytligt under grässvålen. Fyllningen består av mörkbrun sand som tydligt avviker från den omgivande bruna sanden.

Figur 17. A456 mot söder. Foto ÖM.

Schakt 474

Bredd: 1,5-2,3 m

Längd: 26 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun sand, rikligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

A490 Grop

Storlek i plan: 1,0 m i diam

Material i plan: Gråbrun grusig sand med fyra till fem stenar, 0,15 m i diam, synliga i anläggningens kanter.

A470 Brunn

Bredd: ca 1,7 m

Längd: ca 2,0 m

Träbeklädd övergiven brunn. Sannolikt relativt recent.

Schakt 500

Bredd: 1,5-3,2 m

Längd: 20 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun sand, måttligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

A518 Stensättning?

Fortsätter in i norra och södra schaktväggen

Storlek och form i plan: Oregelbunden, 3 m (schaktets bredd) x 1,1-1,4 m

Beskrivning i plan: Ett 20-tal 0,15-0,20 m i diam stora stenar och tre till fyra större stenar, 0,30-0,40 m i diam synliga i plan. Fyllningen består av mörkbrun sand som tydligt avviker från den omgivande bruna sanden.

Schakt 557

Bredd: 1,7 m

Längd: 15 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun sand, enstaka 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 557.

Schakt 563

Bredd: 2,7-3,0 m

Längd: 27 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun, grusig sand, enstaka 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

A598 Stensamling (gravgömma?)

Storlek och form i plan: Närmast rund, ca 0,5 x 0,6 m

Beskrivning i plan: En sten, ca 0,3 m i diam, belägen i anläggningens mitt, runt denna sten ligger fem stenar, ca

0,15 m i diam. Fyllningen i plan består av mörkbrun, grusig sand med inslag av kolfragment, tydligt avvikande från den omgivande bruna sanden.

Schakt 573

Bredd: 2,3 m

Längd: 23 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, enstaka 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar".

A606 stolpbål

Undersökt 50 %

Storlek i plan: 0,15 m i diam

Djup: 0,2 m

Fyllning: Humös, mörkbrun sand

Schakt 581

Bredd: 2,8-9,5 m

Längd: 25 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, enstaka 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar".

A615 Stensättning?

Storlek och form i plan: Oregelbunden, ca 2,9 x 2,1 m

Beskrivning i plan: Gles stensättning, med måttligt inslag av skärvsten. Ett 30-tal stenar, 0,1-0,4 m i diam, synliga i plan, varav majoriteten är 0,10-0,15 m i diam. Möjlig inre kantkedja. Fyllningen i plan består av mörkbrun, grusig sand som tydligt avviker från den omgivande bruna sanden.

Figur 18. A615 mot sydöst. Foto ÖM.

Figur 19. A628 mot sydöst. Foto ÖM.

A628 Stensättning

Storlek och form i plan: Närmast oval, 2,4 x 4,1 m

Beskrivning i plan: Relativt lös stensättning, med ca 0,15-0,35 m i diam stora stenar, som ligger runt två större block. Det ena blocket är ca 0,9 x 1,1 m i omkrets och ca 0,55 m högt och beläget i väster. Det andra ligger öster och är 0,6 x 1,2 m i omkrets. Även denna sten är ca 0,55 m hög. Det östra stenblocket kan möjligen markera en gravgömma; intill stenen gjordes rensfynd av förhistorisk keramik och brända ben. Under den översta lösa stensättningen vidtar ytterligare lager med sten, som ger intryck av att vara hårdare packad. Fyllningen består av mörkbrun sand, tydligt avgränsad från den omgivande bruna sanden.

Rensfynd: Keramik, bränt ben (C4590:1, 3). Kolprov, ej analyserat (C4590:2).

Schakt 644

Bredd: 1,7 m

Längd: 40 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar".

A664 Kokgrop

Undersökt 50 %

Storlek i plan: 1,2 m i diam

Djup: 0,55 m

Beskrivning: Svart sotig sand med mkt stort inslag av skärvsten, skörbränd sten

och icke eldpåverkad sten. Partier av kolfragment.

Kolprov: 130-390 e Kr (2 sigma, Ua-42224: 1763±35 BP)

Schakt 658

Bredd: 1,7 m

Längd: 12 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 658.

Schakt 676

Bredd: 1,7 m

Längd: 8 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar"

Inga anläggningar påträffades i schakt 676.

Schakt 682

Bredd: 2,0-5,7 m

Längd: 61 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

A711 Stensättning?

Storlek och form i plan: Oregelbundet oval, den södra delen fortsätter in i schaktkanten. Ca 3,3 x 1,6 m i nord-sydlig riktning.

Beskrivning i plan: Mycket gles stenpackning. Synliga i ytan finns fem 0,4 m i diam stora stenar och ett 20-tal 0,1-0,2 m i diam stora stenar. Inga konstruktioner kunde urskiljas. Anläggningen avgränsades ottydligt i plan genom den något mörkare bruna sanden, jämfört med den omgivande bruna sanden.

Rensfynd: Brända ben (F723)

¹⁴C-analys på brända ben: 430-640 e Kr (2 sigma, Ua-42221: 1510±37BP)

A725 Stensättning?

Storlek och form i plan: Närmast rund, den södra delen fortsätter in i schaktkanten. Ca 1,7 x 1,8 m.

Beskrivning i plan: Gles stenpackning. Synliga i ytan är ett 30-tal 0,05-0,15 m i diam stora stenar. I söder är två större stenar belägna, ca 0,35-0,40 m i diam.

Figur 20. A711 mot sydöst. Foto ÖM.

Figur 21. A725 mot söder. Foto ÖM.

Figur 22. A741 mot öster. Foto ÖM.

Anläggningen avgränsades otydligt i plan genom den mörkare bruna sanden, jämfört med den omgivande bruna sanden.

Rensfynd: Fibulafragment (F740, C4590:15; se konserveringsrapport, bilaga 3)

A741 Klumpstenar/gravmarkering?

Storlek i plan: ca 1,9 x 2,0 m

Höjd: ca 0,35 m

Beskrivning i plan: Möjlig gravmarkering, bestående av tre klumpstenar, ca 0,6-0,7 m i diam och ca 0,35 m höga. Anläggningen fortsätter möjligen in i västra schaktkanten. Anläggningen avgränsades otydligt i plan genom mörkare brun sand, jämfört med den omgivande bruna sanden.

A756 Stensättning?

Storlek och form i plan: Ca 1,0 x 2,0 m. Otydlig avgränsning mot öster. Anläggningen fortsätter i västra schaktkanten. Beskrivning i plan: Gles stenpackning. Ett 30-tal 0,05-0,15 m i diam stora stenar är synliga i ytan. Inga tydliga konstruktioner. Anläggningen avgränsades otydligt i plan genom den mörkare bruna sanden, jämfört med den omgivande bruna sanden.

A768 Stensättning?

Storlek och form i plan: Ca 3,2 x 2,6 m. Anläggningen fortsätter i östra schaktkanten.

Beskrivning i plan: Gles stenpackning. Ett 40-tal 0,05-0,15 m i diam stora stenar är synliga i ytan. Fyra något större stenar, ca 0,3-0,4 m i diam är belägna i östra delen. Anläggningen avgränsades otydligt i plan genom den mörkare bruna sanden, jämfört med den omgivande bruna sanden.

A784 Klumpsten/gravmarkering?

Storlek i plan: ca 0,6 m i diam

Beskrivning i plan: Klumpsten, ca 0,45 x 0,50 m och ca 0,20 m hög. Anläggningen avgränsades otydligt i plan genom mörkare brun sand, jämfört med den omgivande bruna sanden.

Figur 23. A756 mot väster. Foto ÖM.

Figur 24. A768 mot öster. Foto ÖM.

Figur 25. A784 och A794 mot öster. Foto ÖM.

A794 Klumpsten/gravmarkering?

Storlek i plan: ca 0,4 x 0,5 m

Beskrivning i plan: Klumpsten, ca 0,40 x 0,35 m och ca 0,10 m hög. Anläggningen avgränsades otydligt i plan genom mörkare brun sand, jämfört med den omgivande bruna sanden.

A804 Stensättning?

Storlek i plan: Ca 1,5 x 1,7 m. Anläggningen fortsätter troligen in i södra schaktkanten.

Beskrivning i plan: Stenpackning med större sten som möjlig gravmarkering. Stenpackningen består av ett tiotal 0,05-0,15 m i diam stora stenar. Den stora stenen är 0,4 x 0,6 m, höjden är 0,4 m. Stenen är troligen rubbad ur sitt läge vid schaktningen.

Anläggningen avgränsades otydligt i plan genom mörkare brun sand, jämfört med den omgivande bruna sanden.

A815 Stensättning?

Storlek i plan: Ca 0,6 x 0,45 m.

Beskrivning i plan: Antydning till kantkedja, bestående av ca 8 stenar, 0,05-0,10 m i diam, med en 0,3 m i diam stor sten i mitten. Anläggningen avgränsades otydligt i plan genom mörkare brun sand, jämfört med den omgivande bruna sanden.

Rensfynd: Brända ben (F825, C4590:10)

A826 Stensättning?

Storlek i plan: Ca 1,4 x 1,5 m. Anläggningen fortsätter in i södra schaktkanten.

Beskrivning i plan: Relativt tät stenpackning, bestående av 0,10-0,35 m i diam stora stenar. Fyllningen består av mörkbrun sand, tydligt avgränsad från den omgivande bruna sanden.

Schakt 837

Bredd: 2,5-3,8 m

Längd: 14 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

A847 Stensättning?

Storlek i plan: Ca 1,65 x 1,90 m. Anläggningen fortsätter in i västra schaktkanten.

Figur 26. A804 mot väster. Foto ÖM.

Figur 27. A815 och A826 mot väster. Foto ÖM.

Figur 28. A847 mot väster. Foto ÖM.

Beskrivning i plan: Stenpackning, bestående av 0,05-0,20 m i diam stora stenar. Fyllningen består av mörkbrun sand, tydligt avgränsad från den omgivande bruna sanden.

A861 Stensättning?

Storlek i plan: Närmast rund, ca 1,90 m i diam. Anläggningen fortsätter in i norra schaktkanten.

Beskrivning i plan: Antydning till kantkedja, bestående av sju, ev åtta, ca 0,15 – 0,2 m i diam, stora stenar. Innanför den möjliga kantkedjan finns en stenpackning, bestående av 0,05-0,15 m i diam stora stenar. Fyllningen består av mörkbrun sand, tydligt avgränsad från den omgivande bruna sanden.

Figur 29. A861 mot öster. Foto ÖM.

Schakt 876

Bredd: 1,7-3,8 m

Längd: 19 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora ”kullerstenar”.

A893 Stensättning?

Storlek i plan: Ca 1,3 x 2,3 m.

Beskrivning i plan: Stenpackning bestående av ett 20-tal 0,05-0,2 m i diam stora stenar. I södra halvan mörkbrun sandig fyllning, i övrigt brun sand och otydlig avgränsning mot undergrunden. Anläggningen skadad vid schaktningen.

Figur 30. A893 mot öster. Foto ÖM.

Schakt 937

Bredd: 2,1-5,3 m

Längd: 52 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora ”kullerstenar”.

A907 Stensättning

Storlek i plan: Ca 2,0 x 2,3 m (ej helt framrensad). Anläggningen fortsätter in i norra och södra schaktkanten.

Beskrivning i plan: Ursprungligen sannolikt en rund, något välvd stensättning, bestående av 0,1-0,2 m i diam stora stenar och enstaka större stenar, 0,3-0,5 m i diam. Idag verkar den östra halvan helt förstörd i plan. Fyllningen består av svartbrun sand med inslag av stora kolbitar på ytan, troligen rotbrand.

Figur 31. A907 mot öster. Foto ÖM.

A923 Stensättning?

Storlek i plan: Ca 2,1 m i diam

Beskrivning i plan: Gles stenpackning med 0,20-0,35 m i diam stora stenar. Inga synliga konstruktionsdetaljer. Fyllningen består av mörkbrun sand.

Figur 32. A923 mot nordost. Foto ÖM.

A979 Stensättning

Storlek i plan: Ca 2,1 x 3,1 m (ej helt framrensad). Anläggningen fortsätter in i norra schaktkanten.

Beskrivning i plan: Tät stenpackning med 0,05-0,20 m i diam stora stenar. Inslag av skärvig sten. Inga synliga konstruktionsdetaljer. Fyllningen består av mörkbrun sand.

Figur 33. A979 mot väster. Foto ÖM.

A 994 Stensättning

Storlek i plan: Ca 1,3 m i diam (ej helt framrensad). Anläggningen fortsätter in i sydvästra schaktkanten.

Beskrivning i plan: Tydlig kantkedja med ca 0,2 m i diam stora stenar. Tät inre packning med 0,05-0,10 m i diam stora stenar. Enstaka skärvig sten. Fyllningen består av mörkbrun sand.

Figur 34. A994 mot nordost. Foto ÖM.

A1017 Stensättning?

Storlek i plan: Ca 1,3 x 0,9 m

Beskrivning i plan: Gles stenpackning med 0,20-0,35 m i diam stora stenar. Enstaka skärvig sten. Fyllningen består av mörkbrun sand.

A1030 Stensättning?

Storlek i plan: Ca 4,7 m i diam (ej helt framrensad). Anläggningen fortsätter in i norra schaktkanten.

Beskrivning i plan: Tät småstenspackning med 0,05-0,20 m i diam stora stenar. Inslag av skärvig sten. Fyllningen består av mörkbrun sand.

Figur 35. A1017 mot nordost. Foto ÖM.

A1046 Del av äldre vägsträckning

Fyllning av grusig, mörkbrun sand med inslag av tegel och 0,2-0,4 m i diam stora stenar.

Schakt 938

Bredd: 3,1 m

Längd: 5,1 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0,2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 938.

Schakt 939

Bredd: 2,1 m

Längd: 9,1 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 939.

Schakt 940

Bredd: 1,4 m

Längd: 5,1 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 940.

Schakt 941

Bredd: 1,4 m

Längd: 5,7 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 941.

Schakt 942

Bredd: 1,8 m

Längd: 3,5 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 942.

Schakt 943

Bredd: 1,9 m

Längd: 4,3 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 943.

Schakt 944

Bredd: 1,6-2,4 m

Längd: 6,0 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 944.

Figur 36. A1030 mot norr. Foto ÖM.

Figur 37. A947 mot norr. Foto ÖM.

Schakt 945

Bredd: 4,1 m

Längd: 13,7 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar"

A947 Kokgrop, undersökt 50 %

Storlek i plan: 1,4 m i diam

Djup: 0,40 m

Beskrivning: Svartgrå sotig silt med inslag av skärvsten.

Schakt 946

Bredd: 4,1 m

Längd: 8,9 m

Djup: 0,15-0,30 m

Material: Brun grusig sand, måttligt med 0,1-0, 2 m i diam stora "kullerstenar".

Inga anläggningar påträffades i schakt 946.

Kolprov: 250-530 e Kr (2 sigma, Ua-43074: 1662±30 BP)

Område B

Schakt 525

Bredd: Ca 10 m
Längd: Ca 10 m
Djup: 0,2-0,4 m
Material: Sand
Inga anläggningar framkom i schakt 525.

Schakt 539

Bredd: Ca 1,9 m
Längd: Ca 2,4 m
Djup: 0,2-0,4 m
Material: Sand
Inga anläggningar framkom i schakt 539.

Schakt 543

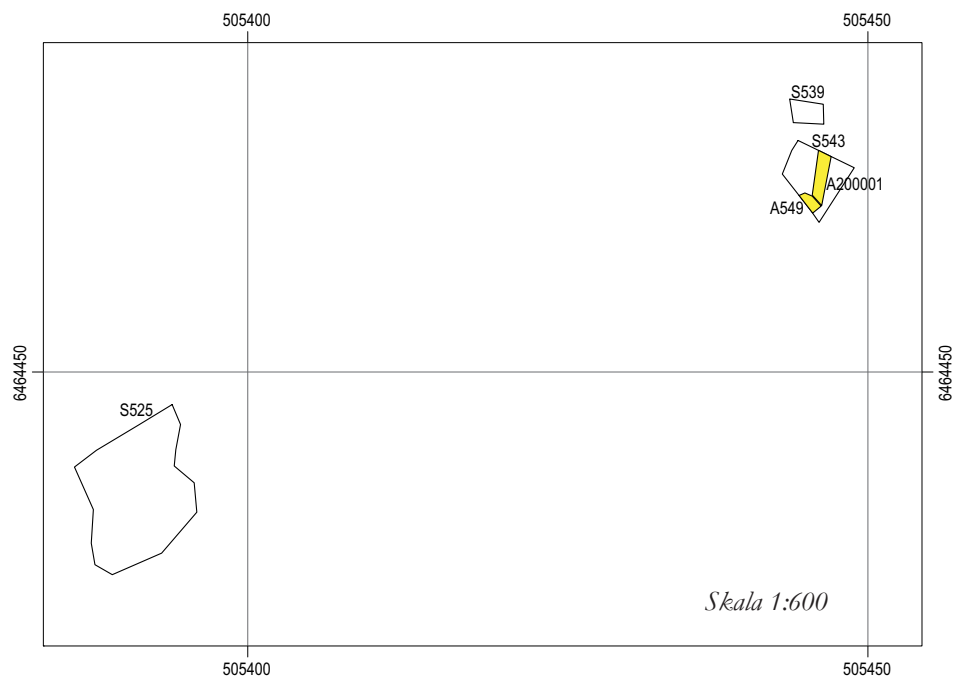
Bredd: Ca 3-5 m
Längd: Ca 5 m
Djup: 0,2-0,4 m
Beskrivning: Schaktet lades i öster omedelbart väster om en bergvägg. Ca 2,5 ut från bergväggen, åt väster, framkom huslämningar (A549 och A200001). Vid förundersökningen oktober 2011 vidgades och rensades de tidigare upptagna schakten varvid spismursröset framträdde tydligare.
Kolprov: 1680-1940 e Kr (2 sigma, Ua-43075: 98±30 BP)

A549 Spismursröse

Storlek i plan: 0,9 x 1,7 m
Ansamling av tegel, troligt spismursröse.

A200001 Syllstensrad

Storlek i plan: 1,2 x 3,8 m.
Stenrad som i söder ansluter direkt till A549, spismursröset. Stenraden fortsätter in i norra schaktkanten. De ingående stenarna är ca 0,2-0,8 m i diam.
Fynd: Obrända och brända djurben (C4590:11-12), yngre rödgods (C4590:13), sintrad lera/ässjefodring (C4590:14).

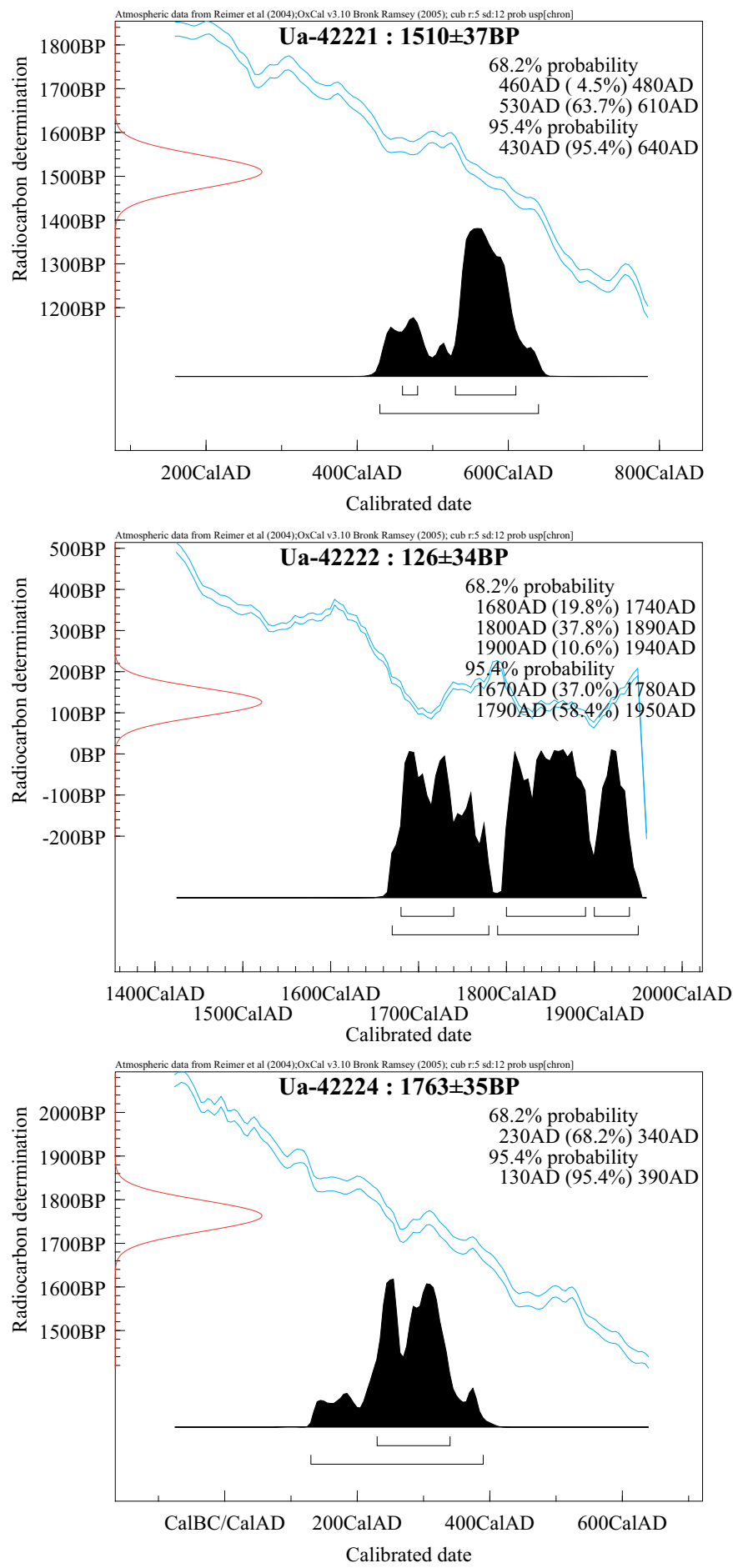

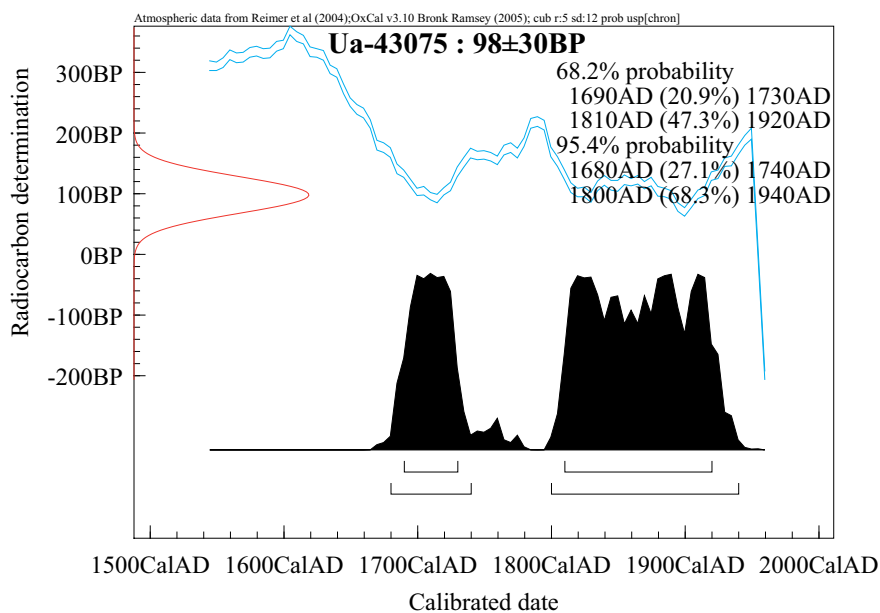
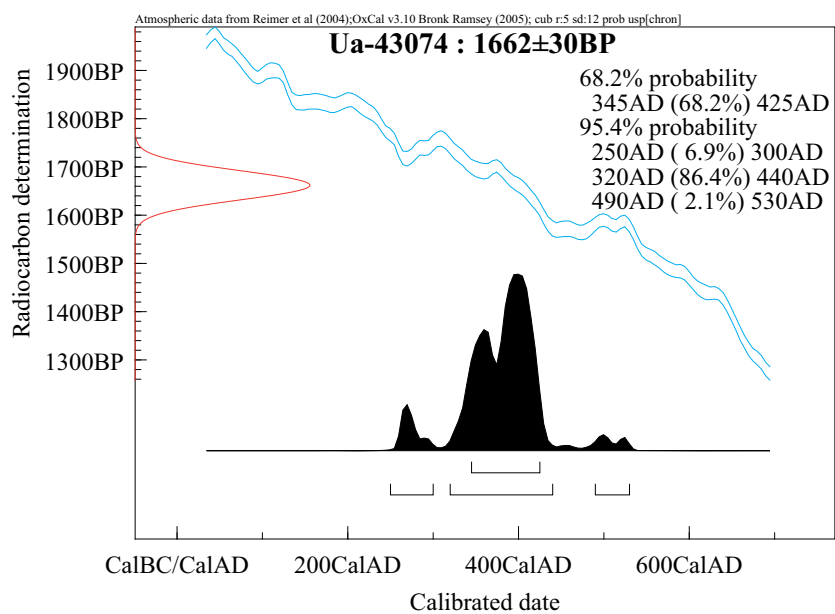
Figur 38. A549 (spismursröse) och A200001 (syllstensrad) mot söder. Foto ÖM.

Bilaga 2. Fyndlista

C4590:	Antal	Sakord	Anlnr	Fyndnr	Material	Vikt	Fragm	Anmärkning
1	3	Kärl	628		A-gods	3,7	F	Tre spjälkade skärvor.
2	2	Kolprov	628		Kol	0,1	F	
3	1	Bränt ben	628		Ben	0,2	F	
4	1	Kolprov	420		Kol	0,2	F	Kolprov taget under en i ytan synlig sten.
5	1	Bränt ben		327	Ben	1,1	F	
6	1	Bränt ben		329	Ben	0,2	F	
7	1	Bränt ben		330	Ben	0,1	F	
8	1	Bränt ben		724	Ben	0,7	F	
9	2	Bränt ben	756	767	Ben	0,4	F	
10	1	Bränt ben	815	825	Ben	0,3	F	
11	22	Bränt ben			Ben	3,5	F	
12	1	Ben			Ben	3,3	F	
13	3	Kärl			BII:4	8,4	F	
14	5	Bränd lera			Lera	42,1	F	I SV delen. Ässjefodring. Sintrad, delvis förglasad lera, varav en bit med möjl. blästerhål. Vissa fragment innehåller metallslagg och träkolsavtryck.
15	1	Spänne	725	740	CU-legering	3,6	F	Del av litet, likarmat spänne från folkvandringstid. I Norge är typen, enl. Siv Kristoffersens kronologi, en ledtyp för folkvandringstidens sista tredjedel, ca 500-550 e Kr (M Rundqvist). Spännet är tillplattat och avbrutet. Rensfynd.

Bilaga 4. ¹⁴C-dateringar

2011-12-02

KONSERVERINGSRAPPORT

Objekt; Konservering av ett fragment av kopparlegering från förundersökning i Mjölby. Fyndplats: RAÄ 228:1 (gravfält), Mjölby stad och kommun. Östergötlands museums dnr 77/11, projektnr 531220.

Föremålsbeskrivning och tillstånd; Fragmentet var täckt av hårt packad, torkad jord på framsidan. Under jordlagret fanns flera lager kopparkorrosionsprodukter, närmast föremålet nantokit (kopparklorid). Baksidan var också täckt av ljusgröna, pulveraktiga kopparkorrosionsprodukter. Korrosionsprodukterna hade byggt upp en volym på ett par centimeters tjocklek.

Fragmentet består av en fibula med rombisk form. Ena änden med nålfästet och nålen saknas. I mitten på fibulan finns en mandelformad fördjupning, ev. för en dekorsten eller liknande. Metallen är nedbruten och skör, ytan är något porig. Vissa slitspår är synliga över ytan. Längd; 40 mm, bredd; 15 mm.

Fibulan under konservering med rester av korrosionsprodukter och jord.

Åtgärd; Föremålet konsoliderades först med Paraloid B 72, som injicerades i sprickorna och där metallytan var synlig. Därefter togs jord och korrosionsprodukter bort med skalpell, efter att ytan först fuktats med etanol på bomullstops. Arbetet utfördes under mikroskop. Fibulan konsoliderades slutligen med 10 % Paraloid B 72, löst i aceton/etanol.

Efter konservering

Efter konservering

Råd och anvisningar; Arkeologiska metallföremål är känsliga för hög luftfuktighet. Förvara därför föremålen så torrt som möjligt, helst under 30 % RH.

Katarina Lampel
Konservator, metall

Besöksadress

Riddargatan 13
(Armémuseum), Stockholm

Postadress

Acta KonserveringsCentrum AB
Box 867
101 37 Stockholm

Telefon

070- 731 89 69

E-post

katarina.lampel@actakonservering.se
info@actakonservering.se

Hemsida

www.actakonservering.se

Bankgiro

230-7155

Organisationsnummer

556744-7395
Företaget innehar F-skattsedel

Östergötlands museum har under 2011 utfört två arkeologiska utredningar etapp 1 och 2 samt tre arkeologiska förundersökningar inom fastigheterna Mjölby 40:5 och Sågverket 2>1, Mjölby stad och kommun. Bland annat berördes ett redan delvis undersökt gravfält, RAÄ 228:1. Sammanfattningsvis visar de arkeologiska insatserna att gravfältet har en större utbredning, både åt söder och väster, än vad som tidigare har antagits.

Gravfältet har förut daterats till sen förromersk – tidig romersk järnålder. En ¹⁴C-datering från brända ben som nu har utförts, tillsammans med fyndet av ett fibulafragment, visar att gravfältet troligen har använts från århundradet före Kr fram till och med 500-talet e Kr.

I det östra partiet av gravfältet har bl a stolphål och härdar påträffats. Även två kokgropar framkom. Lämningarna efter ett torp från slutet av 1700-talet har också förundersökts.